

A . M . D . G .

SYMBOLUM ADEPTORUM

FINIS

PRINCIPII

EST

PRINCIPIUM

FINIS.

CLARA FIDELIS 2^{VE}
ADMONITORIA

DISCEPTATIO PRACTICÆ MANVALIS

experimento veraciter
comprobata.

*De duobus Artis, & Naturæ
miraculis:*

Hoc est

DE LIQUORE ALCHEST;
nec non Lapide Philosophico, atque
amborum materia, operandi ratione, Diffi-
cultate, Viribus, ac inter se Convenientia, &
Discrimine, De Sale quoque Tartari
Volatili, &c.

*In gratiam Hermetice Artis Studiofo-
rum conscripta.*

AUCTORE
LUDOVICO DE COMITIBUS
Macer. Phil. & Med. D. Ope Viri peri-
tissimi Ord. trium Magorum Equitis in
Viridi Cruce Symbolica.

FRANCOFVRTI,
Apud Hermannum à Sande.

M DC. LXIV.

Auctor ad Sophochymico

A Bdit a natura quisquis pertingere curat
Perlegat, & vivū praeparet artis ave

Tunc ne praeceat fugientis signa volucris

Prænitidi, & Viridis servet ubique modum

Excutiat repetens ter rite quaterque laborum

Donec ab impuro candidus hoste volet,

Horatransacta carum igni adjungat amicum

Ignis, ut hinc fiat calica fontis aqua.

Sic superans auget solares Cinthia vires

Indè repurgatus solque resurgit aquis.

Crescit in immensum miranda potentia Factum

Rursus, ut ante, brevi si peragatur opus.

Semine solari super additur aurea tandem

Virtus, atque hic est totus in Arte labor.

DISCEPTATIO

Practicæ Manualis

experimento Vera
citer comprobata

De duobus Artis
& Naturæ mira
culis :

hoc est
de

Liquore Alchaest

Lapide Philosopho

Sale ♀ Volatili :

&c.

Auctore

Ludov: de Comi
tibus .

Frankofurti .

Apud
Hermannum à Sande .

SH

E

A

NC

7

2

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

SERENISSIMO, AC REVEREN-
DISSIMO D.D.

LEOPOLDO GVILI-
ELMO.

ARCHIDUCI AUSTRIÆ.

*duci Burgundia, Stiria, Carinthia, Car-
niola, Vvirtembergæ, Generali Mili-
tia Hierosolimitana. Ordinis Beatæ
Mariæ Virginis Teutonicorum in
Prussia Administratori; ac ejusdem
per Germaniam, & Italiam, partesque
transmarinas Magno Magistro. EPI-
SCOPO Argentinenſi, Halberſtadien-
ſi, Paſſavienſi, Olomucenſi, & Vvra-
tiſlavienſi. Abbatiarum principa-
lium Herfeldenſis, Marbacenſis, &
Ludecenſis Administratori. Comiti
Tyrolis, & Goritia. Langravio Alſa-
tie, & Gubernatori Generali Bur-
gundicarum Provinciæ &c. Do-
mino ſuo Clementiſſimo.*

RINCIPIBUS Viris
suos dicandi studiorū
labores, jam multis
ab hinc seculis non
improbanda scriben-
tiū extat cōsuetudo,

ut sic illis suæ venerationis, ac obser-
vantiae specimen exhibeant, & operi-
bus decus, atque splendorem ex Prin-
cipum nobilitatis luce concilient, sibi-
que defensionem, si qua opus fuerit,
contra imperitorum ac invidorum
improbis parent. Eoque mos
hic laudabilior, ac imitatione dignior
censeri meretur, quò major habita ra-
tio fuerit Viri, cui exhibetur, virtutis
ac majestatis, & muneris oblatis prae-
stantiae: ut hinc gratius amplectatur,
vultuque hilariori excipiarur oblatio:
illinc scripto tutela paretur potentior,
lumenque fulgentius accedat. Quæ
omnia

omnia mihi benè consulta fuisse , ne-
 mo non fateri cogetur , cum meum
 hunc libellum mole quidem exigu-
 um , at rerum, quas promitæstimatione
 prægrandem Amplissimæ Sapien-
 tiæ tuæ committere , tuo nomine insi-
 gnire, excelsa nobilitate exornare de-
 creverim , tuoque patrocinio fultum
 per doctorum Virorum manus diva-
 gari permiserim. Quis namque po-
 terat occurrere, cui non dicam magis,
 sed æquè ac Tibi sint hæc simul omnia
 collata felicius ? Neque hîc Austriaci
 generis tui splendorem , ac radiantem
 nobilitatem scripto perstringere au-
 sim. Sat mihi fore arbitror si Te Glo-
 riosissimorum sanctæ record. Impera-
 torum Ferdinandi Secundi Filium,
 nec non Ferdinandi Tertii Fratrem dixe-
 rim , cui Nepos Cæsar est LEOPOL-
 DUS præsentis Ævi jubar fulgidissimū
 nobis divinitus concessum , qui Majo-
 rum

rum suorum inclytis virtutibus non minus , quam dignitatibus coronatus felicissimum diuturnioris Imperii argumentum exhibet: atque sicut Orbis Christiani votis solamen , ac firmamentum ardentem expetitur, & expectatum : ita Christiani Nominis hostibus fidus invisum , ac formidolosum terriculamentum. Eximia vero incomparabilis Animi Tui ornamenta Serenissime Princeps , neminem nisi temerè scripto comprehendere ausurum putaverim , cum ex calami levitate non sat graviter , expagnarum fragilitate firmiter , ex atramenti obscuritate dilucidè tractari, nec pro rei veritate , ac merito vel disertissimo cuiusvis verbis enarrari valerent. Quid enim de tua incomparabili in Deum pietate, in cunctis peragendis prudentia, fortitudine, temperantia, ac in primis regali iustitia , quid de magnanimitate

mitate, quid de liberalitate, morum-
que suavitate tua verissimè etiam scri-
benti crederetur? Scientias tum spe-
culativas, tum practicas, quibus inge-
nio etiam præclarioribus antecellis,
non vulgares, admirandamque Sapi-
entiam non humanam; at divinam
quotquot te noscunt, fatentur omnes:
universa cuncta sapis, ac intelligis.
Cum vero inter cœtera studiorum
genera (si per graviorum curarum
otia liceat) Chymicorum miraculo-
rum indagine præsertim oblecteris,
non abs re mihi peractum esse duxi, si
quæ in arte tam excelsa experimento
cognoverim Tuæ Sapientiæ proban-
da obtulissem, ut sic Tanti Viri testi-
monio firmata alacrius in Hominum
Peritorum animos irreperent, ac plau-
sibilius exciperentur, quamvis vereri
de re hac haud rationabile videatur,
quis enim nisi stolidus, vel inscius non

amplectatur , quod sibi proficuum ac
jucundum futurum speret? quod duo-
rum profectò nomine cognoscet,
quorum amore penè mortales cuncti
teneri solent , fortunarum copia, &
corporis incolumitate , in quibus
mundana felicitas consistere judica-
tur.

Permitte igitur Serenissime Prin-
ceps Imperiali Tuo Stemmate signa-
ri , secundis Tuis auspiciis præmuni-
tum prodire hunc Sophiæ occultioris
foetum, quem si Tibi non injucundum
advenisse scivero, nil ultra, quod meis
votis petere possim, habebo. Vale

*Serenissima, & Imperialis Celsitudi-
nis Tuæ*

Addictissimus

Ludovicus de Comitibus.

INDEX DISCEPTA- TIONUM.

Quæ in hoc Opere conti-
nentur.

Prefatio ab Lectoribus Candidos.

De Nomine Alchæst : & ejus Præstantia.
Disc. 1. pag. 1.

De Materia liquoris Alchæst. Disc. 2. 7

De utriusque Magisterii materia simplicitate, ac virtute.
Disc. 3. 11

De operatione, qua liquor Alchæst perficitur. Disc. 4. 16

De operatione lapidis Philosophorum. Disc. 5. 26

De Salis Tartari, ac similium Alchaliū volatilitate,
& ad id necessaria operatione. Disc. 6. 38

In quo consistat difficultas Inventionis Liquoris Al-
chæst. Disc. 7. 45

De difficultate operationis physicochemica. Disc. 8. 52

In quo sit posita difficultas volatilitatis Salis Alchali
præsertim ex Tartaro. Disc. 9. 66

De virtutibus, & proprietatibus Alchæst. Disc. 10. 72

De Virtutibus Lapidis. Disc. 11. 82

De Salis Tartari Virtutibus. D. 12. 87

De simi-

*De similitudine, & convenientia liquoris Alchaest cum
Mercurio Philosophorum, & quid sit in primam ma-
teriam duci. Disc. 13.*

92

*De liquoris Alchaest, & Mercurii Philosophici discri-
mine. Disc. 14. & ultima.*

103

PRÆ-

P R Æ F A T I O

Ad Lectores Candidos.

PRODIERE dudum in lucem, studio-
si Lectores, scripta Nobilis Belgæ
Ioannis Baptistæ Van Helmont Viri mo-
ribus, ingenio, eloquentia, omnique do-
ctrinarum genere præstantis summèque
laudandi, qui in physicis potissimum,
Medicis, atque Chymicis disciplinis no-
vam, inauditam, mirandamque doctri-
nam professus, antiqua scholarum funda-
menta quatere, ac veterum Magistro-
rum recepta dogmata evertere nixus
est: quinimmò easdem scholas Magistros-
que stupiditatis, inscitie, ostentationis,
aliorumque criminum reos facere non
est veritus. Quamobrem multorum
indignationem incurrit; eorumque po-
tissimè, qui supracæteros antecellere vi-
deri ambiunt: Cum tamen in iisdem,
quas exercent, facultatibus, penitiores
veritates

veritates scrutari non curent: eorum vero, qui avaritia, ignavia, imperitia, vel alio nefario affectu praepediti, ejus arcana assequi desperarunt, non indignationem solum, sed calumniosa maledicta, & immeritas vituperationes perpessus est; Ad hac ipsum crimine ostentationis, jactantia, maledictionis, falsitatis plectere non erubescunt, ejusdemque medicamina, ac mirabilem illum liquorem Alchæst, quo solo arcana Paracelsi, aliaque quam plurima miranda patrari sæpius jactitat, mera figmenta esse, inanesque confictas fabulas, nec se talia præstitisse unquam; sed quod per imaginationem existimasset pro ipsissimis veris experimentis conscripsisse; impossibile existimantes in Rerum Natura tale quid reperiri, quod ipsorum cognitio attingere non potuerit: sese pluries, facto experimento vidisse, liquoris illius impossibilitatem. Tantæ

Viri

Viri sortem sæpius mecum ipse dolui, quamvis hoc vitio laborasse jam ab initio Mundum sciverim, beneficia maiora, turpiori ingratitude pensari : eoque magis dolor invaluerat, quod post illum neminem usque adhuc repertum sciverim, qui Magisterium liquoris illius consecutus, ejusdem veritatem, Scriptorisque famam ab iniquis contumeliis vindicasset. Tacendum mihi tamen satius duxi, quoad experimento cognoscere possem : Num ea, quæ ab eo scripta sunt arcanæ, vera necne forent : licet de hoc dubitare propter multas rationes videretur non inhumanum solum, sed impium. Ad quid enim Orbi Christiano imponere in re tanti momenti ; unde nec utilitatis, aut honoris aliquid reportare posset, cum anima sua irreparabilè forsitan detrimento ? Quare obrem cum occultissimum illud Hermetica Philosophiæ opus omnium sanè difficilimum, quod

quod lapidem Sapientum appellant, diu
in abstrusissimis Auctorum tractatibus
scrutari suctus, tandem Divina coope-
rante gratia, non proprio tamen Marte,
sed amicæ opis munificentia Viri Præ-
stantissimi; cum omnibus suis requisitis
circumstantiis viderim, ac tetigerim,
etiam hujusce liquoris operationem non
mihi difficulter investigandam duxi.
Paracelso itaque, aliisque Auctoribus,
atque ipsimet Helmontio diu lucubra-
tionibus non interruptis insistens, ve-
ritatem etiam hanc, non mea, sed Ami-
ci opera, cognitam habui, factoque
periculo arcana prædicta sum affecutus,
licet ad opus illud laboriosissimum, lon-
gum tempus expetitum fuerit, ipso pa-
riter Helmontio arcanum satis innuen-
te, Paracelso vero, ni (more suo) nonni-
hil ad illud necessariū reticuiisset, mani-
festitissimè describente, ex quo Auctore,
aliisque hoc idem insinuantibus, ipsum
itidem

itidem Helmontium liquorem hunc non
absque ratione didicisse crediderim : cu-
jus liquoris occasione non solum de Sale
Tartari , similibusque Alchalibus in-
volatilitatem ductis , quibus plurima
soluta ad medicinam parantur , & Al-
chaest vicem emulantur , narrationem
institui : sed de sublimi illo Hermetico
Magisterio plurima revelare coactus
sum ; ne hic erraretur , uti quibusdam ac-
cidisse mihi relatum est , existimanti-
bus , liquorem illum ad Magisterii ejus-
modi confectionem exigi , cum toto cælo
ab illo discrepet , licet in pluribus , at lo-
cutionis tantum phrasi , convenire in vi-
cem videatur. Horum tamen arcano-
rum processus clarè in Vulgus descriptos
efferre , palamque cunctis prostituere ,
omnis ratio dissuadet. quinnimo Vobis
veritatis amatoribus , medentibus præ-
sertim , ingenuis , peritioribus , charitatis
zelo erga proximum affectis , id maximè
displicet-

displiciturum fore sat scio ; si vulgo promiscuè , cunctis etiam ignaris pro-
stitueretur. Ad quidem ingenia ve-
stra , studia , atque labores inferuissent
amplius : Si quisvis ex plebecula hæc
mysteria nullo negotio assequi potuisset?
Ad quid Ars vestra foret ultra ne-
cessaria ; si quisque sue , suorumque
sanitati consulere tentans , nullam metho-
do perperam illis abuteretur ? Honor Vo-
bis jure debitus , nullus in posterum
foret. Non immerito igitur omnium
Scriptorum consensu hæc occultanda
esse decretum est : non ita tamen , ut in-
dagantes desperent ; immo & alia ,
etiam majora liquoris hujus occasione
insinuare , quantum quidem jasta ra-
tio dictabit , non recusabo , magni præser-
tim operis illius occultissimi , circa quod
hominum mentes plurimum hallucinari
quotidie cernimus. Cum enim Scri-
ptorum locutiones facillimè torqueri
possint

possint, & ad Alchæst confectio-
nem ob maximam similitudinem trans-
ferri; cum tamen re ipsa longissimè ab
illo distet, plerique fere omnes, alterum
pro altero falso interpretantur. Sicut
& ipsi etiam Helmontio congitisse suspi-
cor, existimanti, quæ de lapide scripta
sunt, de prædicto illo liquore suo intel-
ligenda esse, atque hinc principium,
originem, & basim esse lapidis philoso-
phici: quod quidem liquidò colligere est
ex pluribus locis suorum tractatum,
sed specialiter, quod opus illud Sophiæ
laborem appellet, & ipsum possidentes
Adeptos, asserique Lullium Hidrargy-
ron coagulasse, virtute liquoris eiusmodi,
ut ipse quidem credit. cum tamen
Lullium nihil huiusce liquoris rescivisse
crediderim. Quapropter valde proficiū
futurum spero, si quid quantumque duo
illa conveniant ac discrepent recenseam,
ne in

ne in posterum quis imperitus, minusque
 practica huic, studioque suetus, in erro-
 rem labi facile queat. De hoc igitur
 Hermetis miraculo, quamplurima sub-
 scripturus sum, nec spernenda, nec tam
 fideliter paginis ab ullo quod sciam huc
 usque commissa: quamquam tractatio-
 nem illam hic non profitear; cum alia
 plurima illius ante hac nunquam reve-
 lata, immò desperationis ferè titulo à pos-
 sessoribus tradita in aliis tractarim vo-
 luminibus, quarum catalogum in calce
 hujus operis appositum intueri quisque
 poterit. His ergo in praesentia fruimini
 studiosi Lectores ingenui: dum interimi
 Deum enixè precor, ut mentem Vobis
 aperiat, manusque dirigat in rectam se-
 mitam, & ab erroneis ac sophisticis, Ido-
 latriæ multiplicatis operibus,
 quam citius retrahere digne-
 tur. Valete.

*De Nomine Alchaest: & ejus
Præstantia.*

DISCEPTATIO

PRIMA.

NULLIBI reperi hoc no-
men Alchaest, eoque ne-
mo (quod sciam) ex au-
ctoribus usus est ante Pa-
racelsum, qui semel tan-
tum lib. de viribus meni-
brorum cap. 6. de Viribus Hæpatis, de illo
meminit his verbis. *Sed & liquor Alchaest
magnum Hæpatis confortandi, & conservandi,
adeoque ab hidropisi, & ejus omnibus generibus,
ab hæpatis vitiis ortis, præservandi vim, & effi-
caciæ habet. Ejus processus est, ut à coagula-
tione resolvas, hæc ille, nec alibi ejusmodi vo-
cem protulit: tametsi eundem liquorem di-
versis sæpe vocibus indigitavit, inter quas
Hilech magnum, ac frequentius sal circula-
tus minor. An vero nomine Alchaest, hunc*

A

cun-

eundem salem , ipse intelligere voluerit , quamvis Helmontio certissimum habeatur , penes me plurimum dubietatis habet ; cum ex prædictis ; & subsequen-
 tibus Paracelsi verbis comprehendinequeat. Ipsius verba hæc sunt. *Et iterum coagulatur in formam transmutatam, sicut processus de coagulando, & resolvendo docet. Tunc enim si suum simile superavit, medicina fit hepatis medicinis omnibus superior. Et si quidem hepar ipsum ruptum, & dissolutum esset ; loco tamen totius hepatis est ; non secus , ac si nunquam ruptum, & dissolutum fuisset. Quicumque ergo medicina operam datis , summo studio id adniti debetis , ut Alchaest preparare discatis , propter aversionem multorum morborum, qui ab hepate oriuntur &c. Nam cum ipse liquoris facultates, ac modum præparationis ejusdẽ enarret, illam , quam principalius apponere debuisset, omittit , quod videlicet omnia , ut ait Helmontius , corpora in primam reducat materiam , servata seminum potestate, sed asserit medicinam fieri pro hepate , ac ipsius ægritudinibus , quam virtutem liquori suo non ascribit , sed bene pharmaco, quod*

ex

ex illo paratur, quod tamen necessarium fuisset addere, eoque magis quod locus idem ab ipsomet citatus sit: Præterea processus aliis etiam arcanis communis esse cognoscitur, ac præsertim philosophorum Hermeticorum praxi, quæ tota in solvendo atque coagulando procedit; licet nonnulli, & ad salis Tartari volatilis confectio- nem, at perperam, verba illa detorquere n- tantur. Quare nescio, qua ratione dici pos- sit, vocem hanc Alchaest de sale circulato prædicto speciali solvente debere intelligi: nisi ob eam solam, quod dictio illa Alchaest ex germanicis vocibus confletur. Allegeist. quæ, totum spiritum, sonant. Cum autem noverit liquorem hunc totum spiritualem id est tenuissimum, & volatilem, ideo credi- dit, Paracelsum ejusmodi vocabulo prædi- ctum liquorem innuere voluisse, qui præ se fert aquam crassio- rem visu, at re ipsa sub- stantiæ tam tenuis, ut ad mistorum intima pertingere queat, illaque in varias dis- cer- pere substantias priori simpliciores, at non in elementorum profundam, & mitionem, non ab simili modo ac in destillationibus

ab igne fieri consuevit, quamvis hic elementorum quoque mistionem sæpissimè ingreditur, illam tamen in pluribus saltem, ita perturbat, dissipat, atq; invertit, ut multum inde virtutis eorū intermoriatur, quod prædicto liquori non accidit. Hic enim ita cuncta penè resolvit, ut eorum virtutem non enecet, aut confundat; quoniam subtilitate, qua pollet, mistorum corpora, sic intimè pervadit, suaviterque dissolvit, ut in varias tenuissimas substantias dissecet, absq; quod in fumum, seu halitum effugiant ideoque medicam potestatem, & alias retinere valēt, at non seminalem vim ac energiam, quā post misti resolutionē vegetā persistere impossibile est: ac propterea qua veritate dici possit, omne corpus sensibile, seu tangibile in primam materiam redigere, servata seminum potestate, me præterit. an vero ipsemet liquor ad hepatis vitia conducat, uti Paracelsus insinuassee videtur, experimento mihi non constat, nec huius rei periculum faciam; cum pharmaca inde parata tutius ac utilius, sine pretiosi soluentis amissione exhiberi satius videatur, nec ipsum etiam Helmon-

mon-

montium id attentasse crediderim, cum nullo
 libi se, intro illum exhibuisse commemoret;
 plurimas interim illi virtutes tribuit, ac id
 non ipsi per se liquori, sed pharmacis tan-
 tum, & arcanis inde paratis evenire intelle-
 xit: nec alium quemquam audivi, qui talia
 experimenta noverit, cum neminem hacte-
 nus mihi fama retulerit præter supradictos,
 liquoris confectionem assequutum esse:
 quamvis ab Helmontio plurimos talis li-
 quoris possessores reperiri existimatum sit,
 quod ex eo retrahi probabiliter potest, quod
 apertè protestetur se, confectionem illius
 non revelaturum, propter rationes, *quas*
(inquit) sciunt Adepti, sibi falsò persuadens,
 ut ex variis suorum librorum locis conicere
 licet, nec non ex relatione Viri omni fide di-
 gni liquorem suum, philosophorum esse de-
 cantatum illum, & occultum Mercurium,
 aut saltem necessario exigi ad magnum Her-
 metis Magisterium adipiscendum; quam-
 vis in hoc à veritate longe aberret. Cum
 enim ipse sciverit Arcanum illud à quam-
 plurimis licet occultò possessum, ac re ipsa
 jam possideri, ut oculata fide intueri po-
 tuit,

tuit , & de facto pluries intuitum esse testa-
 tur , & semel pulverem illum amico unius
 vesperi exhibente, hinc inferre facile potuit,
 non paucos huiusce decantati liquoris arti-
 fices, & possessores existeret. At ego puta-
 verim è contra , vix quempiam in præsentia
 vivere , qui opus illud abstrusissimum cal-
 leat, quantum quidem ex studiosorum rela-
 tatione comprehendi potest, cum præterea
 processus ejusmodi difficillimus sit intelle-
 ctu, factu laboriosissimus , nec ab ullo Scri-
 ptore palam descriptus habeatur, haud vide-
 tur existimandum , velle se quempiam,
 tam leviter huic operi , tam arduo ac labo-
 rioso implicare , cum præsertim longum
 requiratur tempus ac operator nullis occu-
 pationibus obstrictus , quibus omnibus
 impedimentis non rejectis illum adi-
 pisci impossibile.

De Materia liquoris Alchaest.

DISCEPTATIO

SECUNDA.

HUjusce admirandi soluentis indagato-
res extitere quamplurimi, qui diu an-
xii quæsiuerunt, ex qua materia, seu subje-
cto illud conficere possent, sicut de materia
quoq; philosophici lapidis accidisse notissi-
mum est, quamvis in hoc pariter ut in illo à
veritate longissimè deflexerint, cum tamen
Helmontius illam patentissimè indigitave-
rit, tantum praxim reticendo. At opinor
paucissimos ejus verum sensum penetrasse,
multoque minus ejus operationem, & ef-
fectus realiter attigisse. Gherardus Dor-
neus Vir doctissimus, maximeque in Para-
celsi voluminibus versatus, in vocabulario
quod de vocibus obscurioribus Paracelsi
composuit, in dictione Alchaest hæc
ait. *Alchaest Mercurius dicitur præ-*
paratus, nonnulli volunt esse Tartarum,

mens tamen auctoris facileprehenditur à præ-
parationis ejus descriptione : in quibus verbis
 id primò adnotari velim , quod supra etiam
 innuisse memini, Processum videlicet, quem
 de Alchaest Paracelsus tradidit, communem
 pariter , & applicabilem aliis esse processi-
 bus. Secundo plures esse Scrutatorum sen-
 tentias , quidnam vox illa Alchaest signifi-
 cet. Tertio quod auctoris intentio ex il-
 lius præparatione facileprehendatur ,
 quod quam certum sit non leviter mihi du-
 bitatur, cum ejus operatio , uti superius re-
 tulimus, aliis pluribus chemicis magisteriis,
 etiam his potissimum duobus, applicari
 commode possit. Quarto, quod duplices
 potiores sint de materia illius sententiæ,
 Mercurium scilicet , atque Tartarum; sed
 cum ipse dicat , nonnullos Tartarum velle,
 inferri liquidò paret , primam opinionem
 probabiliorem sibi existimari , inquiens.
Alchaest Mercurius dicitur preparatus , ac
 præterea innuit (ni fallor) Mercurium esse
 philosophorum, & consequenter materiam
 proximam, ac immediatam lapidis philoso-
 phici, dum subdit, *Auctoris mentem facilede-*
prehen-

prehendi ex præparationis modo, quod inde verius innotescit, quia postmodum verba illa addidit Paracellus, *cum suum simile superavit.* Quod quamvis de liquore Alchæst intelligi possit, à quo suum simile ita vincitur, ut inde fiat metamorphosis valde admiranda, tamen magis propriè de Hermetico opere interpretandum videtur, quod idem à Gebero cap. undecimo. lib. 4. suæ summæ innuitur, cum enim ibidem duplicem esse medicinam tertii ordinis, dixerit unicam tamen in essentia, & in agendi modo, postmodum subdit. *Est tamen additamentum coarctantis coloris, qui à sulphuris fixi mundissima perficitur substantia.* En suum simile quod superandum est, post suam priorem præparationem; quamobrem ex Dornei sententia concludimus, prædicta Paracelsi verba de lapide Philosophico intelligi debere, non autem de Alchæst Helmontii. At postquam ipsi sic accipere placuit nomen hoc Alchæst, & nos pariter pro liquore hoc solvente, seu sale circulato accipiemus, non pro Mercurio præparato seu sublimato, qui verè ac realiter spiritus est totus, atque etiam

spiritualior quam Alchaest ; qui quamvis
 universalis ab auctoribus appelletur, id ta-
 men non absolute, & simpliciter accipien-
 dum, sic enim Alchaest universalior est, cum
 omnia penetret plus minusve pro varia eo-
 rum mitionis clausura. At Philosopho-
 rum præparatus Mercurius aurum, quod à
 nulla re, quantumvis subtili, penetrari valet,
 nec etiam à liquore prædicto; nisi solum cor-
 pore tenus non mitione, ita resolvitur, sicut
 glacies in aqua calida, ad aliud nihilominus
 non inseruit in hac sua priori forma volatili,
 nisi ulterius ad plusquam perfectionem de-
 ducatur. Ex quibus omnibus colligitur,
 subiectum primum, unde soluens prædi-
 ctum præparatur, idem esse cum subiecto la-
 pidis, hoc est substantiam corpoream mer-
 curialem, non tamen vulgi Mercurium in
 suo naturale esse corporeo, ut clarius
 infra nobis demon-
 strabitur.

*De utriusque Magisterii Materiae
simplicitate, ac Virtute.*

DISCEPTATIO
TERTIA.

HUjusce inquisitionis discussionem utpote ad chymicas cognitiones pertinentem, quantum scilicet ad philosophici lapidis naturam indigitandam attinet, in Orthochimicorum tractatu fusius examinavimus: nihilominus & hic aliquid de illa repetere minimè inutile videbitur: cum plerique stolidè nimis hoc errore detineri cognoverimus, existimantes, philosophici operis subjectum non unicū esse debere, sed plura, etiā si opus illud merè naturale (sicuti est) fateantur; cum tamē in nullo alio simili hoc evenire videatur. Nulla etenim species sive animalis, sive vegetabilis suos específicos actus in plurib⁹ materiis exercet, sed solū in una unica sola, quod etiā ratione innotescit: nā cū in similib⁹ naturæ actionibus causa efficiēs, & artifex nō extern⁹, sed internus spiritualis existat materiæ subjectæ ab initio suæ generationis implantat⁹, impossibile est, quin hic
domi-

dominator sit nisi unus ; alioquin unus non esset finis, nec ad unicam generationem ducere posset materiā, sed vel ad monstruosum, vel notham, & spuriam. Virtus etenim seminalis, quæ sola rectrix totius generationis est, à pluralitate impediretur, ne suo Marte materiam dirigere, ac gubernare valeret, dum alia huc, alia illuc subiectum trahere pro sua cuiusque prædestinatione niteretur. Quamobrē in nullius sapientis animū hanc insulsam opinionem sibi serpere permittat, nec à quovis persuaderi, philosophici operis arcanum ex pluribus petendum esse subiectis, sed ex uno solo, & unico. Unicum autem dicimus, quod in unica specie reperitur; & quamvis graviorum auctorum non ulli contrarium affirmasse videantur, sciant autem omnes id non absque ratione factum fuisse. Cum enim subiectum illud non absimili ratione ac ovum multiplici substantia sit præditum, activa nempe atque passiva, vel triplici principio secundario scilicet, sulphure, ac mercurio, quæ spiritum, animam, & corpus appellare soliti sunt, vel elementis quatuor, vel quinta, quam vocant, essen-

essentia, ex elementis extracta; vel alia mix-
 ta ratione, non mirum videri debet, si subje-
 ctum illud sæpe simplex, sæpe multiplex,
 ab iisdem vocari sentiant, ad insinuan-
 das scilicet materiae prædictæ propieta-
 tes, interiorem latentem essentiam, ac
 in opere mutationes de natura in naturam,
 sine qua quidquam boni præstare in hac arte
 penitus est impossibile. Hinc quoque Mo-
 rienus materiam, ait, ex una primum radice
 oriri, quæ postmodum in plures res expan-
 ditur: & iterum ad unum revertitur.

Non me latet, quosdam, ut contrarium
 pertinaciter sustineant, duplicem afferre
 solere responsionem. Prima est. Metalla
 specie, atque essentia non distingui, sed so-
 lum accidentaliter pro eorum maiori, vel
 minori decoctione, & puritate, quod quam
 absurdum sit, quamvis id nonnulli non ob-
 scurioris nominis auctores voluisse videan-
 tur, in tractatu nostro de metallis, argumen-
 tis (ni fallimur) insolubilibus, demonstra-
 tum est, ut illud hîc repetere supervacuum
 haberi possit.

Secunda est. Quod licet materia, seu

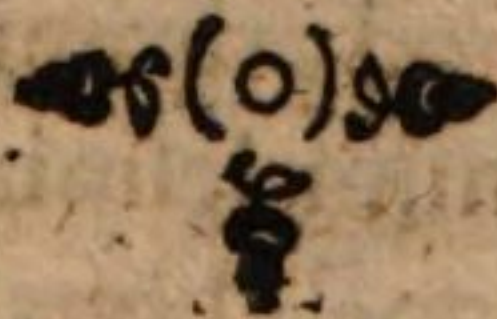
A 7

sub-

subjectum, ex quo virtutem seminalem petendam esse, volunt unicum solum esse fateantur, & hanc nullam aliam esse posse, nisi aurum, cum hoc virtutem suam exercere nisi apertum nec velit, nec debeat, hinc requiri aliam sophisticè, & insipienter præparatam materiam, qua talem auri solutionem, ac penitio-rem elementorum ingressum inaniter tamen laborando parent; quasi virtus aurum soluens aliena sit, artificialis, & sophistica, obliti forsane eorum, quæ à Comite Bernardo Trevirensi in Epist. candide adnotata fuere, nihil scilicet aurum solvere posse vera, & naturali solutione, quod ab eodem auro recongeleri nequeat, ita ut unum, & idem cum ipso fiat substantia, materia, & essentia.

Cum ergo hoc omnium Scriptorum unisona sententia, & auctoritate nec non ratione, quinimmò, & experimento verum esse cognoscatur, in philosophico nimirum opere unicam solum necessariam esse materiam, quæ alia re extranea non indigeat, nec sapientioribus illud novum habeatur, de materia tamen prædicti solutivi liquoris
non

non ita pariter cognitum omnibus esse crediderim, nec immeritò sane, cum opus illud, utpote artificiale ex pluribus compactum subiectis, iure quispiam suspicari posset, ut de pharmacis, & confectionibus quamplurimis videre est, in quorum compositionem plura simplicia ingredi perspicuum. Quare & de hoc etiam dubitari posset, num ex pluribus parari debeat simplicibus, ut ad aquarum, quas vocant separationis, normam, & modum componeretur. At hoc falsum esse sciant. Vnicum enim solum subiectum est, ex quo liquor ille mirabilis, ac solvens incomparabile extrahitur, quod satis apertè superiori capite revelatum est, quamvis, sicut & in lapide aliquod extrinsecus adiuuans adhibeatur, quod tamen ad interiorum essentiam pertingere nequit; quin immò ab extraneis utrumque destrui posset, uti dictum est, ac dicetur.

*De operatione, qua liquor Al-
chaest perficitur.*

DISCEPTATIO QUARTA.

CUm ergo præcedentibus Disceptatio-
nibus latis apertè ostensa sit materia li-
quoris Alchaest, & num eam unicam esse:
oporteat an plures: jam de operatione pari-
ter disceptandum est, quæ sit, & qualis, num
eam unicam esse oporteat, an plures, & num
per unicam, aut plures operationes efficia-
tur; cum ejusmodi cognitio ad hanc inqui-
sitionem summopere conducatur.

Diversimode autem considerata, unicam
illam dicere, atque non unicam decet, ratio-
ne tamen consonum est illam unicam ap-
pellare. Etenim si Morienus philosophici
magisterii opus, quamquam duplex, uni-
cum potius dicendum esse monuit quam
duplex, ex eo, quod primum sit, sicut & alte-
rum, & ubi primum desinit, incipit secun-
dum, multò rationabilibus hujusce liquoris:
opus

opus unicum erit nuncupandum, eo quod non similitudine ac mysticè, sed realiter unicum & licet interruptum, cum eodem ordine, forma, & methodo totum procedat à principio ad finem. Attamen iuxta Paracelsum duplex operatio requiritur, præparatio scilicet atque perfectio: cum vero satis præparata venalis inveniatur, ad quid tempus, labores, & expensas impendere? cum experimento cognoscatur, non minori virtute pollere eam, quam ex natura præparandam, ac vulgari arte præparatam accipimus. verum unicamne dixeris, an duplicem parum id referre arbitramur, dummodo sciatur finis, ad quem tendit, & quomodo, & quare sic tractari debeat. Etenim finis non est materiæ perfectio, ad quam vi seminis indita vergebat, immò seminis ejusdem destructio, seu potius subiecti artificialis dissolutio non ad elementa, sed ad principia secundaria, nam uti manifestè probatum est in Orthophysicis, mixtorum dissolutio, eorum præsertim, quæ stricto ligamine per naturam condita sunt, etiam si violenter illa procedat, non illicò in elementa abibit.

mix-

mixtum, sed in principia secundaria; cum natura miftionem salvare nitatur quantum possibile fuerit, quamuis quamdam etiam materiæ portionem in elementa abire non sit inconueniens, quod experimento etiam in qualibet dissolutione cognoscitur, partes vero sic dissolutæ si conseruentur, vel sulphur erit, vel Mercurius, vel sal juxta proprietates illis partibus inditas : cum ergo liquor iste nec comburatur, nec fixus igni resistat, iure optimo mercurius nuncupabitur, & erit Mercurius de Mercurio, sicuti de philosophico quoq; idem perhibetur, hunc enim Mercurium de Mercurio appellant ; at diversimodè, uti alias explicabitur : interim cum principia prædicta elementis propinquiora sint, licet ex homogeneis miftis provenientia, simpliciora, puriora, ac simul debiliora cognoscuntur: hinc est, ut prædictus liquor, utpote Mercurialis homogeneus & tenuissimus mifta cætera penetrando intimius, quam aliud quodlibet soluens peruadat, & illa in substantias sic separet, ut tenuiores reperiri non sit possibile, ac proinde virtutibus pollentes, metallorum

lorum tamen transmutationibus ineptas.

Quamobrem confectio eiusmodi solvētis non est ejusdem perfectio quoad prior emendatam à semine proprietatem, sed dici potest perfectio extrinseca quoad effectum, quatenus mistorum partes actu indivisas, potentia vero nulli alteri dividendas disgregat: quinimmò quantum ad intrinsecam naturam potius corruptio est quam perfectio, quod Geber de metallis imperfectioribus asserit, existimans quas continere sulphureitates, quarum alteram accidentalem ipse nuncupat: eo quod metallo iam in sua puritate originali genito superveniat; atque id ratione loci mineralis contigerit, quasi locus diversis excrementis sulphureis infestus metallicam materiam in primordiis generationis puram inficiat, ac pro varietate impuritatis, & fuliginosi sulphuris à quo commune mercuriale subiectum fædatur, & ex universalitate in particularitatem redigitur, & pro varietate juxta quorūdam auctorum sententiā huiusce sulphurei excrementi variæ quoque metallorum species oriuntur. Id autē opinatus est Geber, & cū ipso plures etiam

etiam Chemiæ professores : quia experimento cognoverint, præfata recrementa segregari vel lapide philosophico, vel physicochemico, regenerationis magisterio: dum enim intuiti sunt ab imperfectioribus metallis plus minusue hanc, vel illam faciem speciem per lapidis projectionem super illa removeri, immò, & per solam caloris digestionem à nonnullis; jure sibi persuaserunt: superfluum illud accidentaliter illis post primam elementorum mixturem loci defectu immissum fuisse.

Id autem non ita sese habere probatum est nobis, multoties in Orthochimicorum opere præsertim, in tractatu de metallis, & alibi fusius, nec ipsos Auctores id voluisse, sed arcanum artis præcipuum sub tali sententia occlusum indigitasse. Vis enim spiritus seminalis in qualibet re interius latentis, nisi alicuius necessario requisitæ circumstantiæ defectu prohibeatur ab opere cui destinatur, corpus sibi, suisque operationibus opportunum cōflare nititur quoad potest, suisque necessitatibus providere; quare in lapidis projectione super imperfectiora metal-

metalla superfluitates non actu illic existentes purgantur ; Sed de novo genititæ dividuntur. Vis enim lapidis, quæ nil aliud est nisi spirituale semen per ignis multiplicationem maximè auctus in corpore lapidis debitam sibi , ac necessariam corporeitatem non inueniens in alieno parat, & eousque sese dilatando diffunditur , quousque tota ipsius vis exhauriatur, & ad finalem terminum sibi naturaliter debitum deveniat, atque sic auri, vel argenti speciem indit. Cum vero totum imperfectioris metalli corpus huic operi non sit opportunum, non mirum est, si aliquid inde excrementitium segregetur, quod tamen neutiquam superextitisse dicitur. Hoc idem efficeretur, si super aurum vis alia seminalis aucta inferioris alicuius metalli effunderetur, necessario siquidem tunc ex auro quoque aliquid fæculenti separaretur ; illud videlicet, quod tincturæ super illud proiectæ suscipiendæ ineptum foret. Naturæ siquidem respectu non magis dici debet perfectum aurum, quam aliud ex inferioribus, quæ suum semen, ac perfectionem æque ac aurum ab illa obti-
nue-

nuerunt. Quare superfluitatis ratio respectiva est, non absoluta. Sicut pariter Homini accideret, si carnibus vesceretur animalis cujusdam, utpote hædi, vel lepore, humani vis seminis id sibi pro nutrimento assumeret, quod aptum ad suas proprietates illi comunicandas inveniret, reliquum vero ut sæculentum reiiceret, at si ex iisdem carnibus canis elementum acciperet, nec eandem portionem pro se retineret, nec idem excrementum repelleret; cum semen, quod est nutritionis efficiens causa, diversum sit in homine, & ac in cane. Atque pari ratione si canis, vel aliud animal humanam ederet carnem, quamvis cæterarum perfectissima, ac temperatissima, judicetur, aliud foecis genus ejiceret, & aliam inde alimenti portionem pararet. Sicut enim diversum semen diversum corpus efficit: Ita alimenti diversitate indiget ad idem corpus sustinendum: quare hinc apertè liquet, similia recrementa variari pro varietate seminis efficientis, ac proinde in diversis esse diversa ac talia dici respectivè virtutis illius generantis,

tis, nec ullo modo ante in carnibus prædictis extitisse divisa actu, sed solum potentialiter dividenda.

At in opere physicochemico quamquam additio non fiat alieni seminis, cui possit nova regeneratio accepta referri, sed ex eademmet virtute priori, per quam subiectum illud genitum est, & in tali termino relictum ulterius ducitur in novam formam, ad quam sola natura non poterat, sed artis auxilio ministrantis, & ignem, ut oportet, dirigentis in speciem non absolute, & simpliciter diversam, sed ad eandem, ad quam semen vergebat, & natura ipsa si potuisset æquè adduxisset: sicut patet etiam in animantium ovis, in quibus jam semen pullorum præexistens fatum sue speciei proprium gigneret, non alienum: sistitur tamen vis illa in ovi termino, quia calore destituitur, quo adveniente species jam præconcepta erumpit, nec alia poterit unquam inde elici quæ ibidem antea non extiterit. Hoc idem in plantarum seminibus observatur, in quibus vis seminalis antea clausa, & quiescens terminum quemdam sui motus habere dignoscitur, quousque in
terram

terram iniecta nutrimento, atque calore in novas protuberant stirpes easdem penitus cum iis, à quibus semina profluxerant.

In materia igitur philosophica paucum illud nigrum, ac leve superfluum, quod obstetricia manu artificis removetur, semper idem apparet, cum semper eodem efficiente, iisdemque instrumentis procedat. Sed in projectione lapidis philosophici Argyropei super metallum omninò idem, diversum extrahitur excrementum, ac in projectione Chrysopoëii, quod clarum signum est, excrementa ejusmodi varia gigni pro diversa efficientis virtutis specie. Totum obiter dictum sit, ut ostenderè superfluitates illas non accidentaliter post primi subiecti generationem inchoatam supervenisse, sed partes esse subiectorum essentielles, ac de intrinseca eorundem ratione, & necessario requisita ad exigentiam naturæ, ubi individualiter existunt.

Geber itaque de sulphureitate loquitur, quæ vi proprii seminis ex subiecto artis extrahitur sola digestionem, absque alterius seminis potentia extrinsecus superinjecti, quam

quam ideo accidentaliter præextitisse scribit, & cum difficultate tolli.

Alteram vero nulla ratione à metallis removeri possibile esse, quia sit de illorum essentiali proportionem, ideoque non posse inde sine subiecti destructione removeri: nec forsan cognovit hanc pariter posse aliquo modo separari, quamvis multò difficilior quam altera, nec tamen subiectum penitus destruitur ob rationes, quas clarissimas demonstravimus in nostris Orthophysicorum libris: atque in operatione Alchæst, per quam subiectum destruitur quidem à priori suo esse, & naturali, ad quam vergebat propensione, non tamen in elementa redit, sed in secundaria principia, uti dictum est, quæ substantiæ sunt à priori subiecto longè diversæ. Ex his non difficile erit colligere alia duo, quæ superius proposita sunt, & quomodo soluens hoc ita præclarum præparari possit.

Operationem vero specialius, ac lucidius exposuissem; sed propter rationes, quas in præfatione conscripsi, indecens atque injustum videretur. Non dubito tamen Pru-

B

dentio-

dentioribus , ac industriis Artificibus sufficienter esse insinuatam , nec tam apertè ab aliis , qui eam possederunt fuisse præmonstratam.

Si enim ipse inter tot Scriptorum ambages eruere potui, multò facilius ex his , quæ superius præmonuimus, poterit quisque sagax indagator eandem intelligere.

Hoc præterea superaddere non recusabo, quod cum subiectum præmonstratum sit per naturam perfectissimè , ac strictissimè mistum , ideo non facile in principia secundaria resolubile , sed patientiam non vulgarem exigi, laborem, ac temporis diuturnitatem , ut ad finale complementum , in quo suis polleat virtutibus mox enarrandis , reducatur.

De operationibus lapidis Philosophorum.

DISCEPTATIO
QUINTA.

QUamplurimi, præclarique Scriptores innumera edidere volumina de operatione,

ratione, quam physicochemicam, eo quod naturæ, & artis iuvamine conjunctim fiat, appellant, ut supervacaneum, ac inutile planè videatur, de illa quidpiam aliud superaddere; vel enim actum agi frustra, vel errores plusquam nimis auctos ex multiplicatione verborum multiplicari judicabitur: atque sicuti nullibi non extant, quide opere illo arcano clariorem, aut minus saltem implicatam declarationem promittant: ita nusquam possidentes realiter, & ex voto in propatulo sese manifestant: vel quod nemo talis reperiat: vel quod si quis: apparent rari nantes in gurgite vasto: nec id quidem mirum ob rationes partim infra, partim alibi nostris voluminibus enarrandas. Nihilominus profiteri non vereor, me hic plura revelasse, ac revelaturum ad illius operationis intelligentiam summopere conducentia, quæ apud alium quempiam professorem non facile erit invenire. Candidis igitur, ac æquis artis abstrusissimæ Indagatoribus, nec parum proficuum, nec minus gratum, quod ingenuo, fidelique animo, calamo comprehendere volui, futurum esse spero.

B 2 verim.

verim. Quare singulos, ac universos moneo, ut attentius, intimiusque scrutentur, quæ hîc subnectam: nec existiment me quidquam ex opinione prolaturum, sed ex ipsissima rei experientia manuali opere veraciter comprobata. Ex hoc enim omne dependet, operatione scilicet, per quam materia ad ultimam perfectionem suscipiendam disponitur. Si enim præparatio rectè fuerit instituta, quod reliquum est, opus est facile, nullius laboris, ac nullius penè periculi, nisi data opera destrueretur, quod Amico semel contigit.

Cum enim opus perfectissimè dispositum, atque vas, quo erat inclusum, Hermetico sigillo præmunire tentasset, cum vas patulo nimis collo, ac breviori igni admotum vitrum eliquare tentasset, ex vehemēti calore materia cominus calecta, subitoque rarefacta in vaporem crassum, totum vasis corpus replentem commutata est, cum tamen antea vix quintam, vel minorem etiam partem capacitatis occuparet.

Vapor hic crassus, opacus, gravis, nec enim extra effugiebat, frigida infusa cohibi-

tus

tus in priorem densitatem, & formam licet
 fædatam rediit; at nulla vi potuit amplius ad
 sui priorem rectitudinem impelli; mixtionis
 enim interna proportio spiritualis seminis
 suo muneri obeundo penitus inepta fuit red-
 dita. Vix autem crediderim simile quid
 ulli artis Professori umquam occurrisse: cœ-
 terum non ita facilè continget occasio, ea-
 fusve destructionis. Duo ergo puncta sunt,
 seu fundamenta, quibus tota Sophorum
 Ars innititur, materia; scilicet Inventio, cir-
 ca quam insudet Indagator, & operatio, qua
 in illam suos labores exerceat. Illam noscere
 non ita difficile, arduumque credatur: habi-
 lem sed reddere massam, juxta omnium una-
 nimem Magistrorum sententiam est pe-
 nè impossibile, ob plurimas, quæ requirun-
 tur, circumstantias, singulas ita necessarias,
 ut una neglecta, etiam si cœteræ omnes con-
 currerent, irritus labor omnis subsequere-
 tur. Harum præcipua in igne consistit, in
 cuius gradus, & punctorum mensura totum
 opus consistere asserimus; non quia ignis
 dumtaxat consideratio sit satis; sed quia prin-
 cipalior est, ad quam etiam alia reducuntur:

& quia ipsum adhibere oportet , nonnulla ex ipso provenientia observanda. Hinc Morienus fideliter monuit Artificem unumquemque rem ipsam inspiciendam dum ait.

Respice nigrum completum , nigrum à sua nigredine diminutum , omnemque nigredinem: id est acuta mente perpende mutationem, & causam , ex quibus pariter opus rectè dirigi poterit , ac ex iisdem error, nec non superabundantia præcognoscetur , & evitabitur. At ad amissim hæc scire , quæ dicuntur sufficere , atque opere practico invenire, labor est laboriosissimus, ad quem tamen non corporis robur , sed animi virtus , oculorum, & manuum perdiligens industria requiritur. Hinc idem Morienus circa sui libelli calcem , admonitionem aliam summoperè notandam reliquit , dum inquit, operationem illam non sufficere , discipulum à Magistro recipere , hoc est aptum indagatorem à sciente Doctore; sed insuper necessarium esse, ut eandem discipulus à Magistro operante simulque docente re ipsa intueatur non semel, aut bis, sed frequenter: quæ verba non leviter

leviter sunt transigenda; cum hinc apertè cognoscatur, quam ardua difficilisque sit operatio prædicta, quam nonnulli etiam ex plebecula vulgaribus, inanibusque practicis insistentes suffurari sperant, casu potius & opinione fidentes, quam reali solidaque doctrina, experimentis interruptis indivisibiliter connexa.

Sicut autem materiam unicam penitus esse asserimus, ita quoque operatio unica, simplex est & linearis: atque hic animadvertendum quamplurimos errare, existimantes solam, unicamque vocari vel ratione finis, in quo sit una, vel ratione artificis plures in unum componentis. At scire quemlibet oportet materiam non sic unicam prædicari, quoniam hac ratione pharmaca quoque artificialia unius unitatis nomine nuncupari possent, licet ex pluribus composita, quod tamen non accidit in rebus naturalibus, in quibus non observatur nisi unica, & singularis materia, sive subiectum, ut apparet in seminibus, & animalium ovis, quæ potissima sunt exemplaria, ad quæ respicere iubetur Artifex ab auctoribus primæ classis. Sic

*Tiilmegistus ibi. In Gallina ovo maximum
 subsidium est, & in natura propinquitas. Sic
 Moschus in Turba. A nostro pulvere albo,
 stellato, splendo apta fiunt instrumenta pro
 ovo: & Augurellus.*

*Quin etiam duplicem scito vim intrinsecus
 esse*

*Et qua semper agat, & qua patiatur ut una
 Famina, & Masque agitent, veluti cum
 pullus in ovo*

*Crescit agente quidem hoc, atque hoc patien-
 te vicissim,*

*Exterius tantum miti, atque fovente calore
 Adiutus, neque tu quid convenientius ullum
 Exemplo hoc credis, neque quod me iudice
 semper*

*Acrius inspectes, atque ad quod cuncta redu-
 cas.*

*Sunt quidam tamen naturę operum igna-
 ri existimantes plures, duas saltem requiri,
 quarum altera foeminae, altera Maris vicem
 gerat, quod in plantis non accidit, multoque
 minus metallis, quæ instrumentis ita desti-
 tuun-*

tuuntur. In animalibus vero propter sensuum organa , & nutritionis instrumenta, Maris, & Fœminæ necessitas fuit, ut in illis materia ad illorum exigentiam elaboraretur multipliciter, variisque virtutibus prædita redderetur, quod in metallis, quæ unico actu non interrupto ad finale complementum deducuntur per naturam, necessarium non erat, unum enim, & idem simul, ac semel maris, & fœminæ partes explet. & hinc hermaphrodita dicuntur ab Alexandro; sicut & plantarum semina. quamobrem in opere philosophorum arcano materia unica sola, & singularis esse debet ab ipsa natura artificii exhibita, quam ipse sumens nihil illi addere, nec aliquid demere debet, si quidem ipsa sibi sola sufficiens est. Hoc autem ideo dictum volo, quod nonnulli existiment diversa metalla simul cōniri oportere, aurum nempe vel argentum cum mercurio complicantes, vel cœtera imperfectiora metalla, sive metallica subiecta, sperantes illa per artem unâ taliter commisceri, ut in unum tandem mistum verum atque perfectum redigiqueant. Sed ipsos iterum, iterumque mo-

nitos velim, mistiones eiusmodi meras esse
 nugas, sophisticalque opiniones ex aucto-
 rum ambagibus perperam detortis exortas,
 quæ nec rationi congrua cognoscuntur, nec
 experimento respondere observantur. Non
 tamen negaverim, semel aurum, vel argen-
 tum superaddendum: at cum hoc exigitur,
 iam arcanum opus integrè peractum erit,
 atque hac solum ratione solvuntur Magi-
 strorum ænigmata, cum de unitate subiecti
 aliquoties, alias verò de pluralitate pronun-
 ciasse videntur. Diversis enim tempori-
 bus id verum est: in ipso tamen exordio,
 cum operator artificialis inchoare opus præ-
 sumit, tunc unicum, solum, & singulare sub-
 jectum recipit, & in illud operatur, quod
 Morienus pluribus exemplis demonstrare
 adnititur. quod si sæpe materia vocatur mul-
 tiplex, id non ratione suæ corporeæ indivi-
 duitatis intelligitur, sed ratione virtutis in-
 terius existentis, atque sic duplex dicitur no-
 mine Maris, & Fœminæ. Agentis, & Pa-
 tientis. Solis, & Lunæ, aliisque dualitatis
 infinitis propemodum formis metaphori-
 cis, ac mysticis, vel ratione partium, signo-
 rum

rum, & naturæ per naturam diversitatis, & sic triplex: vel ratione elementorum componentium per naturam in primordiis illius connexorum: & sic quadruplex: vel ratione totius cursus & materiæ ex hoc ultimò emergentis, & sic quintuplex solita est appellari, quod alibi nobis apertius declaratur.

Sicut ergo unica singularis materia est, & requiritur; ita unica sola erit operatio, per quam illa ad sui perfectionem naturaliter tendens impellitur, non ita tamen una, quin possit etiam multiplex vario respectu, ac mysticis sensibus nuncupari. Hinc est, quod penes aliquos dicatur solutio, & congelatio, atque aliis nominibus insignita reperitur, ad hoc solum inditis, ut operationis effectum juxta naturæ intrinsecus operantis exigentiam, manifestum redderent. Si vero totus operis progressus intelligatur, quatenus videlicet, & dispositionem, & perfectionem ultimam comprehendit, tunc benè duæ poterant operationes pronunciari, quarum prior difficillima, lubrica, & occulta alteram faci-

facilem, tutam, clarè descriptam antecedit: mystica vero similitudine ita invicem conveniunt, ut vix, nisi cui oculis perspecta fuerit, credibilis. Quod & testatur Morienus asserens, unam esse, sicut & alteram, & cum prior definit, incipit posterior. At plurimum discriminis in rei veritate subesse intelligas, tum ratione temporis, tum ratione aliorum, ut ignis, vasis, naturarum, signorum, clausuræ, iuvaminis, adiunctorum, finis, & materiæ præsertim, quæ in priori per solam naturam composita & perfecta sumitur. In posteriori per naturam & artem simul conflata ulterius in maiorem perfectionem trahitur.

Natura ergo sola primò materiam exhibet, quam accipiens Artifex ut minister cum natura principaliter operante præparat, quam postea iterum naturæ solum operanti substernit, atque sic repetendo in admirabile, ac pænè incredibile perfectionis augmentum promovet.

Qui hæc non acutè observavit, in plurimas difficultates delabetur, nec mihi (si sciet) pa-

et) parum gratiæ se habiturum cognosceret hæc hæctenus sic intacta revelanti.

Præterea addere non pigebit operationem illam diversimodè indigitari nominibus maximè notandis, non enim frustra talibus exornatam credas. Dicta est autem præparatio, compositio, coniunctio, renovatio, animatio, regeneratio, multiplicatio, fermentatio, sublimatio, aliisque innumeris, inter quæ præcipuum est sublimatio, quo illam dixerunt Geber, Bernardus Comes, Lullius, Arnaldus, Auctor Auroræ, ac plerique alii, non quidem quod sublimatio sit, ut vulgo solet intelligi, ut perperam scripto prodidit Alexius Pedemontanus, ubi pluribus de sublimato vulgari differit, in cuius finis calce processum inculcat falsissimum, penitusque impossibilem; quod monuisse volui, ne quisquam illum tentare auserit, ne ferò poeniteat, quandoquidem tempus, impensas, laboresque inaniter amittet. è contra diligenti examine scrutabitur, quæ Comes Bernardus fideliter, quamvis occultissimè, in Epist. ad Thomam Medicum. *Sunt quedam Mercurii sublimationes ab ejus*

pro-

propriis corporibus &c. quæ verba, cum intellectu sint ardua, nec ita intelligenda sicut prima fronte videntur, quibus etiam se deceptum testatur Theobaldus ab Holande lib. de diff. Alch. ideoque illa sicut & alia quamplurima ante hac nunquam alicui literis evulgata, veraciter, nec obscure interpretati sumus in *Ædippo Chæmista*.

De Salis Tartari, ac similium Alchaliū Volatilitate, & ad id necessaria operatione.

DISCEPTATIO SEXTA.

DEterminatum est in physicis, dum mixta per ignem solvuntur, non in elementa prima abire, sed in tria secundaria principia iure meritò appellata, in sulphur, quod ardet, in Mercurium, qui solus sine combustionē ab igne fugit, & in sal quod pertinax igni resistit absque fuga, & combustionē, quæ singillatim quoque colligi poterunt, &
ab

ab ignis actione seruari, si vasis clausis, & ab igne cōuenienti dissolutio instituatur. Cum vero sal plurimum prioris mixtionis virtutis, & efficaciae retinere fuerit existimatum pro curandis humani corporis ægitudinibus, utpote mixti partem strictius ligatam, ideoque proprietatum à propria specie provenientium conseruatricem fideliores, ac periculo facto votis haud respondere observatum est sæpius. Si enim ignis externi potentiae restitit, quanto magis interiorū viscerum tepido calori resistet? Quamobrem vel inuictum, & consequenter inefficax transibit in officinas nutritioni dicatas, vel si quid evictum digestumque ingreditur instar alimentorum, inefficax ad morbos reperietur, & ciborum norma subiicietur: quare nonnulli secretioris naturæ mysteria scrutantes idem sal fixum in volatilem naturam redigere laborarunt, ut sic subtilius, actuationi, quam vocant, aptius, & consequenter potentius redderetur: nec id per se solum, sed aliorum simplicium connexione adiutum. Cum enim illa intimius sua tenuitate pervadit non-

nihil

nihil illorum dissoluendo sibi adjungit, & ad penitiora viscera virtutes illorum defert. Hoc autem licet omnibus æquè alchalibus commune sit; specialibus tamen efficaciam quamplurimum Tartari fali tributum est ab Helmontio, qui tamen operationem reticuit, cum nihilominus medentibus eiusdem fali potentiam sæpius inculcaverit, cupiditatis, & curiositatis appetitum excitante, non explente. Occasione igitur liquoris Alchaest, cuius vires, & vices supplere ac proximè æmulari prodidit, non incongruum videri debet, si de illius quoque operatione nonnulla disceptare hoc loco sumpserimus: de illius quoque virtutibus postea locuturi.

Ut autem falem hunc in volatilem naturæ vertatur, duplici solum methodo procedi poterit. Cum enim Terra principium sit fixationis: Aqua vero volatilitatis, non solum prædicta falia, sed quodlibet aliud quod fixum sit tunc volatile redditur, cum vel terram diminui, vel aquam prædominari fecerimus: sicut è contra tunc ex volatilitate in fixationem cuncta ducuntur, cum aquæ super-

per-

perabundantia deficit, vel terræ defectus iuvatur. Id autem non in superficie, & corpore tenus intelligi debet, sed intrinsecè, & in intima elementorum connexione, alioquin per ignem, quod superadditum est facile disgregabitur, nec voti compotes reddemur. Idem quoque continget, si quid addiderimus, vel subtraxerimus alterius misti, in quo prædicta elementa dominantur, ut si non aquam, sed aqueum adiunxerimus, vel terreum, non terram, dummodo quod additur in radice alterius misti coniungi valeat. Sal ergo fixum tunc volatile reddetur, si aqua intimè illi adiungatur: vel quid aqueum, quod tamen in prædicto artificio videbitur impossibile. nihil enim addi potest elementi vel elementati alicui misto, nisi mitionis compages solvatur, mistumque aperiatur, alioquin quod superadditur, utpote accidentaliter superveniens, levi etiam negotio disjungitur. Non enim arti concessum est, mistum aliquod vel principium secundarium ex elementis componere, sed soli naturæ misterium hoc reservatur. In Magisteriota-
men philosophico id necessario fieri oportet,

tet, dum auro Mercurium adiungit, non tamen vulgarem, sed philosophicum; quia ab auro nihil penitus differt, nisi digestionem seminali spiritu, & elementorum prædominio, quæ intimam coniunctionem non impediunt, sicut in alimento animalium nutritioni destinato videre est: hoc enim seminali virtute subiicitur aliti, quod in ultimam suæ mixtionis proportionem alimentum redigit separando, quod sibi adversari possit; quemadmodum aurum sua seminali virtute Mercurium tamquam alimentum beneficio externi caloris digerit, hoc est calorem internum auget, elementalia corpora attenuando intimius coniungit, & superfluum humiditatem abiicit, quamvis id aurum efficere nequeat, nisi prius mercurius illud in profundo penetraverit, dissolverit, & ad actionem super ipsummet Mercurium efficax reddiderit; ideoque prius Mercurius aurum volatizat, quousque vis seminalis auri, quæ spiritualis est, dissoluta, sibi proprias ac naturales vires rursus nacta Mercurium evincit, sibi stabiliter adiungit, & figit, idque pluries reite-

reiteratur, semperque viribus valentior observatur.

Hoc tamen in prædicto Sale evenire nequit: cum enim illud principium sit secundarium ex resolutione alterius misti exortum, non poterit sic aperiri, ut ipsius interiori virtute aliud superadditus evincatur: cum enim debilius sit quam mistū, unde fuit eductum, facile in elementa resolvitur: & plurimi quidem hoc per aquam ardentem obtinere tentarunt, sed frustra, quamvis enim repetendo aquæ vitæ infusionem in illud, multum videatur illi adnecti, nihil tamen inde volatilitatis assumit. Spiritus enim prædictus instar aquæ pluvialis magna ex parte egreditur, & quod illius non mutatum prius ascendit ex sale nihil virtutis efficacioris assumit.

Nonnulli per proprium spiritum ex Tartaro elicited hoc idem inaniter tamen experti fuerunt. Alii aliis mediis, sed frustraneo conatu omnia, & hoc quidem rationabile videtur. Sicut enim arti horum principiorum conflatio denegatur: Ita

Ita pariter denegabitur principis hisce extranneū intrinsecè ac perenniter immiscere. Perinde enim videretur ac si vellemus, quod in principium est deductum, in novam mitionem reformando adigere. Facilius enim mista destruere, quam construere.

Quamobrem altera via incedere necesse erit, superfluam, scilicet, terram ab ipso sale deturbandi superfluam autem dicimus non suæ naturæ respectu; sed ratione intentionis volatilitatis, ita ut tantum demere conveniat, quantum sat videatur ad illud volatile reddendum. At hic plurima sunt; quæ nobis negotium facessere possunt: cum enim sal prædictum in puritatis complementum reductum fuerit, facilè etiam ad ignem liquatur: atque ideo partes illius ita sibi in vicem connectuntur, ut divelli nequeant, nec à terra superabundanti dividi; quin immò vasa vitrea sua corrosiva vi, & acutiori penetrata ac frangit quod si quid addatur ad eius fluxum, & liquefactionem prohibenda sicut in destillatione spiritus salis communis consuevit; per quod particulæ rei dissolventæ sepe-

dæ separatæ maneant , aditum igni potenti-
 tiori præbeant, & spiritus egressioni via non
 intercludatur , tunc quod additum est in vi-
 trum levi negotio abit , & tenacius totum
 redditur, & indissolubilius. Qui igitur in-
 genio pollebit, facile hinc scire poterit, qua
 ratione, quo medio, quo igne, & quibus in
 universum circumstantiis operationem hæc
 instituere oporteat, sic enim spiritus ex sale
 extrahi poterit, nec tamen ob debilitatem
 salis ligaturæ elementa dissolventur, nec mi-
 stum exterminabitur. Sufficiat igitur hæc
 candidis Artificibus revelasse: cætera expe-
 riendo studio atque laboribus assequen-
 tur.

*In quo consistat difficultas Inven-
 tionis liquoris Alchaest.*

DISCEPTATIO SEPTIMA.

Difficultas Inventionis Alchaest recol-
 ligi quadantenus poterit ex iis, quæ
 præ-

prædicta sunt, ubi de eius operatione disceptavimus : at hîc specialius nonnulla recensere volumus , ut facilius adius indagantibus præbeatur , ac unicuique pateat , quam ipse à livoris crimine abhorream , & quam mihi cordi sit eorundem inquirentium arcana profectus.

Cum ergo præmonstratum sit subiectum , ex quo soluens illud paretur , strictissimæ esse mixtionis , atque arctissimo elementorum vinculo à primordiis generationis constrictum ; hinc fit ut non facile dissolviqueat , quam difficultatem si Paracelsus innuisset , quamplurimi illo potiti fuissent. Destructionem vero dicimus non in elementa , sed in principia secunda , in quæ prius materiam resolvendam transire necesse est , quam in priora , quæ ipsa elementa sunt ; ideoque debiliora sunt secunda , cum sint à priori ligatura dimota , & hinc facile etiam per aquam amittitur liquor , utpote à qua tamquam à suo compari in simpliciores naturam ducitur ; quæ cum nulla esse possit quam elementa , propterea in illa abit in
sui

sui finali resolutione. Difficultates itaque in universum plurimæ sunt.

Prima est, quam retulimus corporis strictissima connexio in suis elementis, quæ longo labore ac tædioso indigent, ut aperiantur, sine qua apertione illum obtinere liquorem impossibile esset. Secunda est propter adiuncta: cum enim solū destrui nequeat, necesse est, ut quod per se non possumus, per adiutorium procuremus. quare illi aliquid adiungere convenit, quod ipsius dissolutionem promoveat; ut sic per liquefactionem ad dissolutionem quam intendimus disponatur. Tertia ab igne pendet: hic enim sicut in qualibet artis chæmicæ operatione multiplex requiritur, qui licet vehemens requiratur, non tamen uniformiter ac æqualiter, sed iudicio atque experientia opus est, ne ignis defectu opus destruat: hinc est, ut indigeat & loco oportuno, & furnis, & vasis convenientibus, sine quibus impossibile est opus completum obtinere, & ab his plures etiam emanere solent difficultates, quas singillatim enumerare non expedit; prudenti enim & experto benè notæ esse

esse possunt: ultima tandem est, quam retulimus; facilis videlicet liquoris amissio, quæ pluribus accidere potest occasionibus: quod & ipsi Helmontio contigisse crediderim, cum de lagenæ sibi ablata amissione conquæritur.

Præter hæc vero quamplurima etiam accidentialiter superuenire queunt, ex quibus liquor seu factus, seu in ipso operationis progressu amitti facile poterit, quæ omnia ex parte solum praxis intelligenda erunt; ut liquet, hoc est ex ipso manuali opere, cum rectè prius fuerit intellectum mentali cognitione, quam nunc theoricam dicimus seu practicam mentalem juxta Lullii doctrinam in Theorica sui testamenti. Theorica enim propriè non est nisi cognitio causarum, & rationum prædictæ operationis, quæ duplex est. alia manualis, quæ actuali opere exercetur. alia mentalis, hoc est cognitio eiusdemmet operis, cum mente præconcepta possidetur ante practicam manualement, quæ ex illa necessariò sequitur, & hæc ad illam præcedi. quomodo enim aliquid actuali opere obtinere sperabimus, nisi prius illud animo præcon-

con.

conceptū integrè præsciamus: hoc autē duplici difficultate contegitur, quarū prior in materiæ opportuna inventionē cōsistit, posterior in rectè operandi modo cū omnibus ad illum requisitis circumstantiis. & materia quidem innotescere satis posse apparet ex iis, quæ supra scripta sunt, ubi de illa disceptavimus: nec minus etiam ex proprietatibus, quas illi tribuit Helmontius: ex quibus & ipse illam non difficulter percepisse profiteor: & quamvis plurimos audiverim, qui hīc hallucinentur, id non ex alia ratione provenire crediderim, quam ex nimis crassa scrutationis ignavia, mentis, & ingenii rusticitate; clarius enim indigitari nequit, nisi illam prostituere perperam velint, quod tamen omnis ratio, & justitia vetat, neque solum huiusce liquoris ratione, sed & philosophici lapidis, cuius materiam eandem esse sæpius retulimus: materiam autem hīc intelligimus, quam ipsa natura nobis ultrò præbet, rudem indigestamque molem; antequam scilicet quicquam in illam ars operetur. Siquidem ars ab ipso statim exordio per suam operationem diversitatem in illam efficit,

C

efficit,

efficit, sicut & in alio quocunque subiecto naturæ contingit, veluti cum ouum gallinæ incubandum substernimus ad pullum inde procreandum, vel igni coquendum apponimus ad alimentum inde parandum; sicut quoque lignum non absimili methodo dupliciter tractari potest. Primo cum illud terræ mandamus ad sobolem multiplicandam ex vi illi naturaliter indita. Vel cum eodem utimur ad usus diversos humanis necessitatibus necessarios.

Maior itaque difficultas est in cognitione practicæ manualis, quam penitus artificialem esse præmonuimus. Maior enim hic est quam in opere chæmistarum. Cum enim illud merè sit naturale, & iuxta naturæ exigentiam progredi debeat, liquet non nisi unico opere id exerceri debere. quicquid enim iuxta naturæ ordinem, & modum actionem suam exequitur, non nisi unica & singulari operatione fieri necesse est, ut in omnibus, & singulis naturæ mistis & eorum actionibus innotescit. At in opere Alchæst, utpotè merè artificiali, non ita facile est illam indagare: hæc enim multiplex concipi potest;

test; cum tamen non nisi unica dumtaxat artificibus, qui illam assequuti fuerunt, hactenus cognita perhibeatur, quam in principia secundaria resolutionem dicimus, non autem in elementa, in quibus utilitatis aliquid nobis haud afferre posset; nec in omnia principia, sed in liquorem, quem Mercurium jure nūcupare debemus. Cum vero subiectum illud arte ligatum sit à natura, uti dictum, ideo longa nec non tædiosa nimis operatione indiget, priusquam in principium hoc artificiali retrogradatione ducatur; qui vero violenta nimis ac brevi illum obtinere tentarunt, maximè deceptos esse comperimus. Non negaverim tamen, posse & alium etiam inveniri modum, quo illud idem efficeretur, illud tamen adhuc nobis incognitum esse fatemur, sed unicum tantum satis vulgarem, quo solo usi sunt, qui illum descripserunt.

Difficultates vero has curiosius recensuisse haud inutile seu parum proficuum existimari velim. qui enim fieri aliter poterit, erroresque qui possunt occurrere, nisi præcognitos evitari, quod ipsemet re ipsa cogni-

tum habui: cum enim incautè tractata viderim opera, laboris temporisque iactura secuta est, quam quivis si monenti amico paruerit, effugere levi negotio valebit.

De difficultate operationis physicochemicae.

DISCEPTATIO
OCTAVA.

HErmetici operis difficultates singulas, & universas curiosius inquirere instituti nostri non est in praesentia, quasi quis tamen optarit descriptas cognoscere, adeat libellum doctissimi Viri Theobaldi ab Hogelande in quo de difficultatibus Alchemiae. Auctor enim ille licet arcanum physicochemicum ex voto non sit adeptus, nec artem integram possederit, suis tamen illis descriptis difficultatibus non minimum juvare posse artis scrutatorem asserere auctum, si tamen iudicio acutè adhibito scriptum

ptum

ptum illud examinetur. quamobrem solum
 difficultates recensere volumus in præsen-
 tia, quæ praxim chemici magisterii potissi-
 mum remorari queunt, ut hinc quid hoc ab
 opere Alchaest conveniat, aut differat, quæ
 principalis nostra fuit intentio ab initio, in-
 telligeretur. Has vero nonnulli pauciores,
 alii plures dixerunt, ut videre est apud ipsos
 Scriptores passim. Sunt enim qui ad duo-
 decim capita, quidam ad pauciora, utpote
 octo, septem, quatuor, vel tria redigunt.
 Nos duobus hisce versiculis omnia suffici-
 enter comprehendimus. Quæ Chymici
 obscuro condunt velamine in arte. Sunt
 color Igniculus, Pondus, Mas, Fœmina,
 Tempus.

Et enim si pauciores difficultates enume-
 remus nimium genericè, & consequenter
 obscurius ars ipsa tractabitur, si plures su-
 perfluæ, nec necessario emendicatæ vide-
 buntur. Nec præterit unico dumtaxat pun-
 cto totum negotium occludi, hoc est re-
 ctam facere solutionem; materiam enim, in
 quam solutionis opus explere oportet Arti-
 ficem,

ficem cognitu haud difficilem existimamus,
juxta illud etiam Augurelli.

*Quam invenire non usque adeo difficile
est.*

*Habilem sed reddere massam hic labor hoc
opus.*

Nec habilem unquam reddere illam poterimus, nisi omnia fuerint apprimè præcognita, quæ superioribus versibus continentur. De quibus omnibus singillatim hîc disceptabimus in gratiam eorum, qui virtutis amore ac naturalis philosophiæ studio tanguntur, quos tamen præmonitos volumus per alia nostra volumina satis superque iuvandos, ac defectus, quibus hæc nostra forsân jure notari posse videbuntur, alibi supplendos promittimus.

Colore igitur non id solum, quod vulgò communiter intelligi solet, accipias velim; sed quicquid in operatione illa arcana re-ctitudinem felicemque successum præsignare queat, juxta id, quod Geber tradidit admonens, ut cum in operatione fuerit Artifex

fex debeat omnia signa, quæ in qualibet de-
 coctione: quæ unica, & multiplex est, diver-
 so respectu apparent in mente sua recollige-
 re, & eorum causas investigare, sicut est in
 primis materiæ nitor, seu mundities, quæ si
 quid vel minimum etiam commaculata vi-
 deatur, perditæ atque corruptæ operationis
 indicium est certissimum. Atque hinc Mo-
 rienus. Considera si potes rem puram, at-
 que mundissimam dirigere rectè: alioquin
 operatio tua inefficax reperietur, hanc in
 Codicillo Lullius corruptionem limosita-
 tem appellat; quæ si operi supereminet, ex-
 trinsecus demonstrat interiorem rei sub-
 stantiam, & proportionem esse depravatam,
 ac proinde nihil inde prosperi successus spe-
 rari: Sic quoque fulgor seu splendor, quem in
 qualibet operationis parte illucescere oportet.
 Nigredo itaque, quam intensissimam
 esse viriditatem alibi ostendimus, non om-
 nis requiritur, sed maximè luminosa; ideo-
 que piscium oculis assimilatur. Sic & albe-
 dinem non quamlibet, sed candidissimam;
 hoc est cum fulgore conjunctam. Rube-
 dinem pariter rutilantem, post ejectam scili-

est corrumpentem superfluitatem per tri-
nam ablutionem delendam, tunc Mentignea
vocatur ab Henrico Currat Lipsiensi ob au-
cti copiam ignis, & materiae instar mentis te-
nuissimæ spiritualitatem.

Tres autem principales adnotantur colo-
res ; quamvis plures etiam successivè con-
spiciantur , imò & tres hi prædicti plus mi-
nusve intensi sunt gradualiter à remissione
ad intensiorem ultimam procedentes, quod
Moriemus docuit ibi.

*Respice nigrum completum , nigrum à sua
nigredine diminutum , omnemque nigredinem ,*
hoc est principium in diminutione usque ad
finem complementi , atque omnem cursum
intermedium : & sic de aliis ; quamvis ibi re-
ticeat albedinem , cuius loco citrinitatem
substituit, obscurioris doctrinae gratia. To-
tum autem ex igne provenire dicimus ; Cum
enim hic paulatim ac sensim augeatur in-
trinsecus , cave ne de extrinseco intelligas,
dum inter elementa miscetur , unitur , atque
ligatur , necessario colorum varietatem pa-
rit , illosque sensim intendendo auget : ordi-
natè igitur procedat necesse est , ut post ul-
timum

timum nigredinis punctum primo obscura quædam albedo sese dat in conspectum, postquam flavedo cum viridate alternatim simulque resplendens, quas tandem candor ultimò adveniens extinguit: post hunc tertio flavedo quasi aurora solis prænuntia splendentem rubedinem præit, quæ si prius manifestetur, caloris excessum præsignat operisque irreparabilem destructionem.

De igne quamplurima dicenda forent: ex hoc enim potissimum operis emendatio, vel destructio pendet, quinimò nonnulli sunt, qui existiment totum lapidis regimen in ignis moderamine consistere, qui non solum per gradus, sed per puncta dirigendus est, quinimò si cætera omnia integrè cognoscantur, ignis verò modus ignoretur, optatum finem assequi erit impossibile.

Hunc autem summopere occultatum voluere Philosophi, ne arcanum, quod illo cognito facillimum foret omnibus, indistinctè prostitueretur, nec satis est illum debilem esse, sed artificio quodam ita moderari, ne materia, quæ maximè labilis est, & imbecillis detrimenti quid pateretur. Qua-

re totis viribus enitendum in ignis temperie : nihil autem refert an de extrinseco, vel intrinseco distinctio hîc afferatur. Cum enim intrinsecus, qui est pars essentialis mixti, ex extrinseco augmentum sumat, non solum virtualiter, sed substantialiter ab extrinseco procedit intrinsecus, qui cum debeat elementis cœteris cōiungi, cum hæc nondum fixa sint ac ligata, vehementem ignem seu impetuosum ac repentinum pati minime possent. In quo videtur errasse Comes Bernardus Trevirensis, qui quamvis practice artem ad amissim calleret, theoricæ rationes tamen non videtur æquali acumine penetrasse. Non est, ait ipse, ignis substantia materiæ, ut volunt Aros, & Empedocles, qui tamen opus augmentat; alioquin sequeretur materiam de die in diem magis ponderare, quod est erroneum, hæc ille. In quibus alios repræhendens pro veritate errorem substituit, uti latius alibi à nobis demonstratum est. Animalia siquidem, & Vegetabilia ab initio generationis augmentum sumunt ex alimento usque ad terminum perfectionis præter ova, & vegetantia quæ

quædam, quæ sufficientem materiam usque ad aliquem gradum augmenti habent in se ipsis. At metallis post primam compositionem nulla fit additio materiæ, sed vis seminis à primordiis in suscepta primitus materia totum suum complet opus usque in finem; ignem nihilominus jugiter, & paulatim immittit, quousque elementa per ipsum ita attenuentur atque plasmentur, ut ad missionem perfectam, ad quam vis seminis naturaliter tendit, perfectè uniantur. Cum vero ignis spiritualis sit substantiæ, nequit secum molem vel pondus adducere : ipse igitur Comes cum quibusdam aliis opinatus est, ignem in subiecto à primordiis inesse, at otuari, nec cæteris elementis dominari, nisi ab extrinseco excitetur, quod est inintelligibile : quomodo enim ignis inter elementa nondum ligata reperietur, suosque effectus non edet ? vel quomodo ignis extrinsecus, si compositionem haud ingrediatur, perfectionem inducet ; Iam autem liquidò probatum est, in orthophysicis calorem, & ignem substantialiter non differre, sed gradu solum,

solum, & quantitate. Ignis igitur ita dirigendus, ut humiditas non minuatur, nec seminalis virtus perturbetur, quod Geber monuit, cum inquit. Nihil materiæ addendum, nec etiam minuendum, quousque naturæ arriserit, quod superfluum fuerit eiicere.

Cum autem ignis facilè chemicum subiectum nisi artificialiter directus exterminare queat, ipsius vis per aquam non minori artificio ponderatam obtunditur, quare pondus est in toto operis cursu summo opere notandum, ne superfluous humor, vel nimia siccitas subiectum corrumpendo destruat, ut ait Moscus in Turba. Si enim humida superabundet, fiet pelagus conturbationis, ut ipse ait; Si vero ignis prævaleat, comburetur in favillam, atque id est, quod operationem illam difficillimam reddit. Pondus enim illud non ut Rudiores existimant, penes corporeitatem materiæ intelligendum est, sed mensuræ duntaxat ratione. cuncta siquidem pondere, numero, ac mensura naturaliter perfici est
in

in confello , sine quibus nihil recti poterit institui : Ars enim æmula naturæ ac pedissequa , ne minimum quid ab illa unquam deflectere debet, alioquin in casum laborabitur : atque hinc totum fere pendet arcenum , quod si recte examinetur , aliud non esse cognoscetur , nisi ignem per Aquam commensurando moderari ad finale complementum. Ad ignem quoque pertinent vas : fornax, materia ex qua ignis, quæ non difficilè cuius paterè possunt.

Mas , & Fœmina multipliciter intelligi potest, materiam vocat Bernardus Comes, & alii , quæ cum suo vasi naturaliter sit indita, hinc vasis nomine nonnullis indigitatur, juxta versiculum.

Vas , Fornax , Ignis , Ponderus , cum tempore latent.

Per fornacem vero colores , utpotè qui per ignem in convenienti fornace accensum excitantur. Vasis autem nomine Marem, Fœminamque significavit. At Mas multipliciter dicitur. Virtus enim activa Maris nomen meretur ; sicut passiva fœminæ. At id hic non est principaliter intel-

ligendum, utilius, occultiusque mysterium
latitat, quod clarè descripsit Adrianus à
Minsicht in Testamento, cum de materia
prædicta canit ita

*Hanc ergo ignotam mundo, mersamque te-
nebris*

*Haëtenus incultam, sterilem, & sine honore
jacentem,*

*Aspirante Deo, nostri illustrabit abundè
Lux Testamenti, fructusque ostendet amoe-
nos.*

*Cujus ut indigitem proprium Tibi denique
nomen,*

Scito quod antiqui facie sit filia Vatis

Calchantis, MILVI simul orta rapacis in

ORTU

*Ortu, cujus ego chimica quoque natus in
arte,*

*Tempore quo mecum capit cum conjugè
Martem*

*Mulciper ignipotens; Diis exhibuitque vi-
dendos.*

*Tu si hujus nostræ roseumque, gravemque
eruo rem*

Virgi-

*Virginis, humoremque potes si demere siccum
Alitis & niveum. Tibi Regis parva corona
est.*

*Candida nam croceos circumfluit unda Vi-
tellos.*

In quibus dum asserit materiam oriri in
ORTU MILVI. quæ duo verba anagram-
maticè vitriolum sonant, nolim existimes
vulgi vitriolum auctorem intellexisse, non
enim verbo tenus interpretanda sunt, sed
penes similitudinem, & analogiam. Quem-
admodum in carminibus Sybillinis à Carda-
no ex Græco interpretatis: in quibus ut ait
Senior fera est intra seram. Non enim Ar-
senicon, ut carmina voluisse videntur, insi-
nuare voluit Sybilla, sed materiam philoso-
phicam; quæ ratione albedinis, volatilitatis,
extractionis ex superfluis, aliarumque simi-
lium proprietatum ac virtutum Arsenicon
mysticè poterat appellari: ita quoque de Vi-
triolo; quod alii viridem Leonem dicunt, seu
aliis nominibus à viriditate mutuatis expri-
munt. Nisi enim viriditas sese mani-
festet in operatione, manifestum erro-
ris est indicium. Sicut è contra si
hæc

hæc ex Saturni circumacta sphaera se prodat,
 Luciferæ Veneris lumen tibi propitium a-
 desse, atque hinc corniculatæ quoque Dia-
 næ candorem adfuturum prænuntiat. Per
 Marem ergo licet tum spiritualis Vir, tum
 corporeus solaris recte possit intelligi, non
 tamen ex eiusmodi, quamvis recta intelli-
 gentia declaratur arcanum prædictum unde
 regia corona paratur; sed si Martem ac Ve-
 nerem seu roseum cruorem, & gravem, vel
 humorem siccum, niveumque in Deorum,
 hoc est sapientum, conspectum tradideris.
 Candida tunc enim scemella per undam
 prænotata legitimo suo Viro, vitelli nomine
 insignito, stabiliter copulabitur, sobolesque
 procreabitur admirabilis parentibus longè
 potentior.

Tempus denique ultimum est, ex quo
 philosophicæ operationis difficultas exur-
 git. non enim in loco convenire videntur
 Scriptores: cum tamen in rei veritate omni-
 modè consentiant, cum non unico respectu
 diversum perhibeatur. Quamobrem per
 horam perdurare allerunt laborem, vel per
 duas, vel per diem, & tres dies, per septem
 dies,

dies , seu hebdomadam, & per tres hebdomadas , per tres menses ; per septem , & novem, per annum , & tres menses , aliisque modis etiam tempus explicari poterit. quod Comes Bernardus per verba illa insinuavit. *Terrenapotentia super sibi resistens , proresistentia dilata est actio agentis in ista materia.* hoc est actio seminis prolongatur eò usque, quousque terrea fœculentia suam amittat potestatem supra fœmineam roseam humiditatem prædictam , sine qua, qui opus perficere tentat, operam certissimè ludet.

Quod si prædicta intimius scrutentur, apparebit omnia prædicta ita invicem esse colligata , ut non nisi res unica jure optimo dici queant. Hinc est quod Comes prædictus afferat, verba à me clarissimè enucleata ponderum fundamenta continere : cum tamen nil nisi tempus præsignet ; quia tempus pondere ignorato , atque pondus ignorato tempore necessario ignorabitur. Nec pondus , & tempus sine caloribus , & signis: nec ista sine ignis completè nosci poterunt. Sine quibus omnibus veram etiam physico-chemi-

chemicam materiam omnibus philoso-
phantibus unicè concupitam adipisci erit
prorsus impossibile.

*In quo sit posita difficultas volatili-
tatis Salis Alchali præsertim
ex Tartaro.*

DISCEPTATIO NONA.

Alchalia nuncupant communiter Che-
mici salia ex cineribus extracta, quæ
cum sint per ignem quasi criterio probata
ab ipso amplius fugere levi negotio, & cōse-
quenter volatilia fieri nequeunt: quod si in
salis natura corporea permaneant ob crassi-
tiem à terrestritate pendentem, corpora
soluere non valebunt, quæ non nisi spiritua-
li subtilitate sese penetrari sinunt. quod si in
tenuitatem hanc non traherentur, corporea
medicamina soluenda ac ipsum quoque
sal interiora viscerum adire minimè possent:
& hinc arcanorum proprietatem nec possi-
debunt, nec ægritudinum latibula petent,
nec

nec occasionales causas crassas obstructio-
num fontes, & origines dissolvere, extenua-
re, ac abstergere sanitatemque inducere pos-
sent. Quare necesse est salia in spirituales
naturam adducere, quæ tum ob convenien-
tiam, ac similitudinem cum corporibus sa-
lis naturam redolentibus; tum etiam ob ma-
jorem consistentiam, quam habent duo re-
liqua principia, Mercuriale, scilicet, ac sul-
phureum, patet ad prædictum munus obe-
undum longe aptiora, potentiora, ac velo-
ciora quam illa, quod quamvis omnibus
commune sit Alchalibus, ex Tartari tamen
cineribus sali extracto, & à terrea fœculen-
tia sæpius purificato, & in crySTALLINAM se-
renitatem deducto, vim efficaciorē inhæ-
rere experimento compertum est. quare
hunc potissimum Chimico-Medici profes-
sores pluribus ac indefessis laboribus no-
cturna diurna que meditatione scrutati sunt,
nec tamen arcanum illud assequi potuerunt:
difficultatibus enim plenissimum repertum
est negotium.

Per ignem enim levem non movetur. Per
vehementem liquefit. Per vehementissi-
mum

mum totaliter exterminatur in vase potissi-
 mum aperto : in clauso siquidem ipsum pe-
 netrando frangit, ac disrumpit. Quod si
 quid addatur, illud in vitrum liquefacit.
 Si verò quod additur in vitrum abire neque-
 at, tunc fit, ut in sale per additum illud aper-
 to, & discontinuato cum igni pateat aditus
 facilior in exterminium dissoluatur ; & si
 quid inde deducitur, aqua est elementalis
 insipida, nullius virtutis adid, quod intendi-
 tur. Cum ergo de difficultatibus liquo-
 ris Alchaest atque lapidis physicochemici,
 quæ duo præsertim intentionis nostræ sco-
 pum præfiximus ab initio, fusius forsitan
 quam par sit disceptaverimus ; non incon-
 gruum nobis visum est, si de huius quoque
 salis, ac similium Alchaliū volatilitate ob-
 tinenda aliquid in medium adduceremus ;
 ex his enim sic propositis ac studiosis ante
 oculos obiectis, facilius esset ab inquiren-
 tibus cognosci, ac inveniri : In qualibet
 enim re peragenda non minimum utilitatis
 omnibus accessurum credimus, si uti alias
 monuimus, difficultates singulæ fuerint ante
 quam manus adhibeantur, præcognitæ, at-
 que

que 'diligentissimo' examine ventilatæ ; & hîc præsertim , vbi non ex parte materiæ, nec ex multiplici capite sicut alioquin euenire prædiximus , in duobus prædictis operibus : Si enim ignem oportunum iudicioso Artifici non difficulter ex præmonitis indagandum cognoueris, cætera non admodum difficilia erunt, vasis furni, ac temporis quoq; non ratio negligenda est. hoc quoque in operantium gratiam addere non pigebit, quod videlicet facilior operatio sequetur, si quid addatur prædictas difficultates prohibens, quod multiplex est Vulcani potentiam eludens , breviori siquidem tempore & res quæ sita obtinebitur.

In hac vero salis conversione in volatilem substantiam fit quædam transmutatio non interioris seminalis spiritualisve agentis, sed corporeæ molis per ignis violentiam interiori spiritu invito, commutantem ac in aliam mercurialem formam convertentem. quod quidem altero ex his duobus modis euenire necesse est. Vel quia salinose corpori aqua superadditur, non extrinsecè, & superficie-

perficialiter, sed intrinsecè in primordialem
 mitionem; seu in misti primæua constituti-
 va, & hoc uidetur impossibile: non enim arti
 conceditur, ut per ignem possit aliquid ad
 primordialia constitutiva superaddi, ut cum
 illis unum quid permanenter efficiatur; alio-
 quin & de novo possent mitiones, & species
 ab arte per ignem produci. quod tamen ex-
 perimento cognoscitur, & ratione impossi-
 bile esse, ideoque Artifex nullus potis est aut
 erit, speciem aliquam ex ipsis elementis
 gignere, nec consequenter speciem unam in
 aliam transmutare, cum arti non concedatur
 dominium super substantias spirituales, un-
 de seminales virtutes pendent, & rerum di-
 versæ species emergunt. Cum vero in pro-
 iectione lapidis philosophici super imper-
 fecta metalla fit illorum transmutatio, hoc
 inde accidit, quod in ipso lapide sit virtus
 spiritualis auri valdè intensa, per ignem in-
 trinsecum auctum efficacior ac potentior
 reddita tot gradibus, quod possunt inde
 partes quantitati lapidis respondentes
 commutari. lapis ergo tunc gerit vicem
 feminis, corpus inferiorum metallorum

sibi

sibi disponens, & in illud auri proprietates omnes pariens. Ignis vero externus loco instrumenti est non solum lapidem ipsum, sed corpus metallicum liquefaciens, aperiens, & ad lapidis penetrationem subiectum disponens.

Salinosum ergo corpus per aquæ additionem in volatilem formam redigi minimè poterit. altera itaque ratione incedere oportebit, ut videlicet ab ipso terræ non nihil dematur, ut residuum humidius seu aquosius redditum mercurialis proprietatis naturam adipiscatur, quod quidem arti permittitur: ipsa enim naturæ subiecta saltem plurima destruere, non construere potest. Hæc igitur transmutatio, destructio quædam est ab arte patrata per ignis violentiam, ut instrumentum; ideoque data opportunitate alterius apti corporis seminalis spiritus interior, qui ex corpore salinoso in mercuriale mistum violenter deductus est, facile amissam corporeitatem reassumit ex alieno, quod ex proprio prius perdiderat, quare simplicia plurima soluendo ipse re-coagulatur.

*De virtutibus, & proprietati-
bus Alchaest.*

DISCEPTATIO
DECIMA.

Iam sæpius prænominati liquoris Alcha-
est vires sunt inquirendæ, quarum princi-
palis, & potissima est, quod sit universale
quodam soluens, quo mixta cuncta lique-
fcunt: vel in diversas substantias dissecantur:
vel in aliam à priore proprietatem commu-
tentur: nec video qua ratione dicatur, cun-
cta in primam materiam resolvere servata
seminum potestate. Dupliciter enim hic
erratum videtur, tum quia non in primam
materiam redigere aliquid, nedum omnia,
experimento cognoscitur: tum quia semi-
num potestas nullo modo superstes esse po-
terit in eo, quod per illud soluens fuerit exa-
gitatum.

Et

Et primum quidem demonstrare non est difficile: sive enim per materiam primam aquam ipsam intelligas elementalem: sive quod Chymistæ doctiores intellexerunt, neutrum hic liquor efficit, licet enim quædam resolvat secundum partem in aquam prædictam, nunquam tamen totum mistum ita disseccare potest. In liquidis enim ut vino, succis ac similibus cum pars maxima aquæ non ita uniformiter ligata interius cum aliis elementis videatur, non mirum erit, si per hunc tenuissimum solvens dividatur à Reliquis. Hoc enim fieri etiam videmus per simplicem, & vulgarem destillationem per quam in aquam prorsus insipidam, & inutilem simplicia convertuntur destillanda: non propterea dicendum erit illa, in primam materiam esse conversa: quod enim residuum est, nunquam totum in talem aquam convertere, nec naturaliter, nec artificialiter possibile erit: Si enim mistum ex tribus constat primis, aere, aqua, & terra, ignem enim, quem merè spiritum alibi monstrauius, hîc non ponimus, necesse est & in illa non in aquam solam quicquid soluitur abire

D

dica-

dicatur, cuncta mista nil esse aliud nisi merè
 aquam, quam sententiam explodimus abun-
 dè in nostris Orthophysicis. quod si per pri-
 mam materiam intelligamus, ut philoso-
 phantium turba communiter intelligit, ma-
 teria scilicet, unde natura primitus opera-
 tionis misti specificas inchoat, ut sunt sper-
 mata in Animantibus. germina in plantis. &
 philosophicus ille mercurius à particulari-
 bus accidentibus, & superfluitatibus in
 universalem quandam quasi naturam, unde
 metalla cuncta originem naturaliter sump-
 sisse credidere: vel artificialiter, ut in opere
 physicochemico ad solarem influentiam
 posterius suscipiendam, liquidò patet ex-
 perientia, nihil per talem liquorem in hanc
 primam materiam progredi: post eius siqui-
 dem actionem supermista virtus seminalis
 generativa extinguatur; quia mixtionis
 proportio in tali partium substantiali divi-
 sione necatur.

Et hinc patet similiter secundum, quod
 diximus, nequaquam scilicet superstitem, &
 incorruptam remanere posse facultatem se-
 minalem post eiusmodi solventis actio-
 nem.

nem. Per hanc enim mista singula in diversas substantias, si subiectorum natura id perferat, dissecantur, quod in cunctis evenire mistis constat, & in animalibus quidem, & plantis notissimum, ut cum eorum seminalis potestas organis, & instrumentis sit addita post prædicti soluentis actionem, per quam illa in dissimiles homogeneas substantias vertuntur, qua ratione incorrupta superesse valebit? In metallis verò, atque similibus ex mineris depromptis corporibus, quamvis instrumenta ad seminalem vim edendam haud exigantur, mistio nihilominus congrua, aptaque requiritur, quam per talem liquorem susque deque inverti non est dubitandum, quinimò metallorum nonnulla, uti Mercurius, ita post soluentis prædicti ab ipso extractionem, sic à naturali statu elongatur, ut proprietates à prioribus longè dissimiles nanciscatur. Figitur enim ita, ut in plumbi examine non exterminetur. Aurum vero in subtilem vaporem, ut Paracelsus loquitur, ex prædicto Alchæst redigitur. Venus itidem in vitriolum versa in duas dividitur substantias, quarum

altera oleosa, sive sulphurea, quæ Veneris tinctura est, altera Veneris corpus in albedinem versum, quod nunquam virescet amplius. quomodo ergo poterit in prædictis metallis, seu ipsorum partibus seminalis virtus incorrupta permanere, cum sic à priori sua natura immutata reperiantur?

Quamobrem rectius asseremus, liquorem illum corpus omne in tenuiorem substantiam, vel substantias reducere cum medica facultate à seminali sive specifica proprietate defluente; medica siquidem vis, quæ prius interius latitabat, corpore crassiori cohibita ne vires medicas exereret; postquam per tenuissimum illum liquorem fuerit attenuata, tunc se se dat in conspectum, seu in actum venit potestas, quæ potentialiter solum antea illis inhærebat. Hujusmodi vero medica facultas non ex vi seminis tali speciei congruente, sed potius ex tenuitate, & similitudine causæ morbificæ dissolventis, quæ sola causa est morborum ferè omnium, ac proinde per prædictum solvens plurima parantur arcana eandem virtutem obtinentia, quamquam ex diversis simplicibus

cibus

cibus desumpta specie differentibus, quamvis nonnulla huic magis quam alteri crasso corpori convenientiam in morbis deprehendantur. Si enim materia illa sulphurea extiterit, nulli dubium est, sulphureum arcanum illi intimius adoptari, penetrari, & per illud dissolui, natura expulsionem fatagente. & si mercurialis, vel salinosa, pari ratione à similibus illud idem effici; quod si arcanum naturam universalem possederit, universalem quamdam vim habebit ad omnes cuiuscumque generis ægitudinum causas soluendas, incidendas, & ad expulsionem disponendam. ita est præcipitatus diaphoreticus Paracelsi. Hic enim mercurius est sulphureus, ac salineus. Simili quoque ratione philosophicus lapis ad ægitudines universas mirum in modum conducit: nec existimandum est, similia medicamenta nostram mitionem ingredi, primisque nostris constitutivis aggregari, & cœniri; hoc enim fieri nequit absque elementorum dissolutione, quæ si semel contingeret, jam spiritus Architectonicus seminalis per dissolutionem evanidus nequiret iterum sibi

corpora dissoluta reparare , cum præsertim
 instrumenta , & organa perierint. In dis-
 solutione quoque sanguinis , & partium
 morbosa poterunt etiam naturæ auxiliari
 per suam simplicissimam puritatem , atque
 stabilem fixationem, heterogeneas impurita-
 tes sibi dissimiles relinquendo, purioribus,
 ac simplicioribus sese uniendo, atque suppe-
 tias quadantenus ferendo , cum simile simili
 gaudeat, eique amicabilius adhæreat, juxta
 Democriti ab Hostene Magistro receptam
 sententiam ; de his tamen fusius, & apertius
 in nostris orthomedicorum disputationi-
 bus. Per prædictum ergo soluens cuncta
 in rerum natura mista ita disponuntur, atte-
 nuantur, & ad actionem in humanum cor-
 pus exercendam promoventur. Hinc non
 solum prædictus Præcipitatus. Arcanum
 corallinum. Mercurius vitæ verus. Elixir
 proprietatis. Salia, liquores & olea. Alia-
 que ferè innumera pharmaça longe, quam
 sint vulgaria efficaciora præparantur ; sed
 & Arcanum ad lapidem vesicæ dissoluen-
 dum , ex lapide paucis intellecto, licet ab
 Helmontio sat clarè insinuato , & ab ipso
 quem-

quemadmodum à Paracelso, ludi nomine nuncupato.

Quinimò unusquisque per se ipsum poterit, & alia inde ad libitum parare: Nec videri etiam impossibile debet, nonnulla posse sic præparari, præsertim quæ ex vegetantium familia depromuntur, ut in alimenti similitudinem primis constitutivis, si non intimè, proximè tamen adjungantur.

Pariterque plurima ex metallicis, & metallis desumpta, si per viscera ad alimentorum normam redigi queant, viscerumque obedientiæ subijci: Sicut etiam & virulenta quædam inde parari posse non dubito, quod causa forsân etiam extitit, quare prædicti Auctores præfati liquoris claram descriptionem reticere voluerint: ne scilicet ansa facilior scelestis hominibus delinquendi præbeatur.

Cæteræ prædicti liquoris proprietates consultò nobis omittendæ visæ sunt; tum quia plurimæ per auctorem sæpius nominatum satis apertè describuntur; tum quia per se ipsum quisque poterit; Si eius

possessionem assequutus fuerit, experimen-
to indagare. Id tamen enixè præcavere ni-
tatur, ne casuali errore tanti thesauri lon-
go tempore ac labore quæsitæ amissionem
incurrat, quod facillè evenire poterit, licet
ex seipso incorruptibilis quodammodo ap-
pareat. Id tamen prætereundum haud vi-
detur, quod huic liquori peculiari ratione
convenit: quod omnia ferè mista disponat;
illis vero non cuniatur, sed post solutionem
ab illis integrè separetur; quamvis auro non
nihil illius videatur adnecti, cum illud in va-
porem soluendo redigit, ea penitus ratione,
qua solet argento in calcem per separatio-
nis aquam redacto, & cum triplo salis armo-
niaci optimè commisto, oleum Tartari ad-
jūgo, quinquies vel pluries repetitis imbibi-
tionibus, ad ignem levem exiccationibus ar-
gentum sublimatur, & redditur ita volatile,
ac fluidum, ut rudioribus non solum, sed pe-
ritioribus etiam argentum viuum verū exi-
stimatum fuerit, cum plurimas ipsius pro-
prietates ex hac operatione obtinuisse repe-
riatur; tametsi valdè hic hallucinentur: ar-
gentum quidem viuum apparet, at minimè
nisi

nisi spurium ac sophisticum erit. facile siquidem in argentum, ut prius redit, si argento alteri ad ignem liquefacto superiniiciatur, menstruum, per quod in liquiditate tenebatur, alias non facile separabile sic euolat, & priorem amissam formam recuperat, quod argento vivo comuni nulla prorsus ratione accidit: nunquam enim in argentum nisi adulterinum commutari possibile erit absque lapidis argentifici administratione, quod & auro contingit: cum per adiuncta in formam olei punicei volatilis redigitur. quod Helmontius docet tract. meteor. progysnam. §. 5.

Quamobrem hic liquor nulli misto associari valet, quamvis ob suam incredibilem tenuitatem cuncta intimè peruat ea ratione, qua ignis; & hinc ignis aqueus, seu aqua ignea dici solet. ut hinc nonnulli, tametsi falso, crediderint, lapidem physicochemicum inde confici posse, cum similes appellationes lapidi huic potissimum à Philosophis tributas viderint, ignis tamen dum cuncta ferè mista dissoluit, illorum quamplurimum aperiendo dissipat: quicquid enim sulphure-

um est, urit ; quod mercuriale vero est, in vaporem disporgit , nihilque residuum superest præter sal , seu salis naturam habens. At liquor Alchæst quicquid soluit, conservat , & pro varietate subjectorum in diversos liquores localiter etiam separat, ut quod sulphureum adest , & oleosum superiorem partem: quod mercuriale inferiorem: quod gravius vero fuerit, infimam partem occupet, solvente ipso supra vel infra residente.

De Virtutibus Lapidis.

DISCEPTATIO DECIMA PRIMA.

Philosophici lapidis vires, ac usus universos , & singulos recensere instituti nostri propositum in hac præsentitractione non est, sed solummodo eorum nonnihil tangere , quantum scilicet ad ipsius Alchæst , & lapidis physici convenientias ac differentias cognoscendas sat visum fuerit. hunc enim ab initio menti scopum præfiximus , atque interim

interim simul ingenuis probisque laborantibus Viris lucem clariorem ex nostris experimentis depromptam præbere ; quita-
men lapidis eiusdem facultates accuratius enumeratas callere exoptarit, ex Lullio, ex Auroræ consurgentis Auctore, quam Divo Thomæ nonnulli adscribunt, ex Henrici Khunrath Lipsiensis amphitheatro, aliisque Sophorum scriptis petere poterit. Nos quoque alibi nostris elucubrationibus easdem pro ingenii nostri tenuitate abundè dedimus.

Omniū primam efficaciam plerique, nec immeritò, sapientiam prædicant: sed quānam fiat, ut ex lapide, lapidisue præparatione sapientiam haurire valeamus, nonnullis nec infimæ classis Doctoribus visum est incongruum, minimèque credendum, existimantibus jactantiæ potius quam veritatis pruritu similes, nugas sophos effutisse. Nemo tamen in animum sibi falsam hanc opinionem serpere sinat, cum nihil inde proficui talia jactantibus professoribus oriatur.

Quod si artis arcana evulgare fas esset, quisq; luce clarius hoc idē fateri cogeretur,

speculum enim est, quo nedum creata cuncta, sed & Dei quoque invisibilia (quantum quidem mortalibus permissum est) conspiciuntur: hinc Petrus Ioan. Faber nostri Ævi, chemicaeque artis lumen præclarissimum in suo Alchemista Christiano, quem ex auctore Aquarii Sapientum Musei Hermetici est imitatus, Christianæ religionis mysteria per veræ chemiæ magisterium non difficilè demonstrari posse edisserit. Nec id quidem immeritò, cum enim cuncta, humana, divinaque ex uno fonte profluxerint, mutuo quodam nexu inuicem quasi catena constricta videntur, ut ex uno cognito reliqua cognoscantur. quod quamvis omnibus æquè conveniat, lapidistamenartificio in primis jure tribuendum est; cum enim omnia, quæ nobis conspicienda prostant, vel elementa sint, vel ex his composita, illa sanè nec producta, nec producenda cognosci queunt: cum vero cognitio rerum non ante vel post, sed in ipso productionis modo, & actu consistat: patet inde sapientiam nobis oriri minimè posse: hæc vero animalia sunt vegetantia, & metallica. Animalium, atque

que Vegetantium generationes, ac generationis modos in ipsis instrumentorum claustris occultos, reconditos, minimeque vestigabiles quis non fatebitur? Quisue penitiores terræ sinus percurrere, ac metallorum mistiones oculis subiectas nobisque postea enucleandas observare potuit unquam? At in chemico artificio naturæ opus ita sese nobis peruium, oculisque intue dum præbet, ut metallorum principia, generationem, ac generationis progressum, modum, terminum cum omnibus circumstantiis ad amissim observare Sophus queat. Cumque cætera omnia mutuam proportionem, ac similitudinem habeant invicem, facilè inde coniectari cuncta decet: quinimò scientiæ peritiæque pene omnes inde apertissimè patefiunt, ut videre est in præfatione Monadis Geroglificæ doctissimi Viri Ioannis Dee Londinensis. In illo artis progressu siderum cursus, virtutes, influentiæ, elementorum mistiones, ignis actiones, ac universa alioquin occulta naturæ vis quasi scenico theatro representari videtur. De hoc intelligi debet, q̃ de Archimedici nō Archimedis Iphæ-

cula vitrea cecinit Claudianus in carmine.

Iupiter in pæno cū cerneret alba v. tra &c.
In Sophorum enim vitro ea veraciter cognoscuntur, quæ alia probabili ratione contigisse nequit intelligi.

De metallorum transmutationibus non est, quod multa dicantur: tum quia jam notius est quam ut verbis ea res indigere videatur: tum quia singulare hoc est huic subiecto, ut metalla vario modo transmutando non quidem falsò atque sophisticè, sed verè ac realiter commutet, quod liquori Alchaest non conceditur: per hunc enim inverti aliquatenus metalla videntur: at verè invicem transmutari nullatenus; cum ad hoc non sit satis metalla dissolvere, vel in diversas substantias discerpere, sed in super specificas naturas, & proprietates superaddere oportet, quod sine feminali potentia, cui tantum illud efficere permittitur, superaddere omnino est impossibile.

Quid tandem in medicina præstare valeat philosophorum arcanum, apud omnes artis peritos est in confesso. Si etenim metalla cuncta penetrare valet, quidni humani corporis

corporis excrementa valde minori crassitie duritieque prædita penetrare poterit? atque hinc viscerum, cutisque totius obstructos meatus referare, ac emundare valebit? Et id quidem dosi per minima, tum ob sui incredibilem tenuitatē, tum etiam ob naturæ infinitum ignem multiplicatum, substantiæque indissipabilem fixitatem, quæ tamen ob humiditatis radicalis copiam facile in actionē duci possit levis cuiuscumque caloris ministerio, nec id per se solum exequi potis est, sed & reliqua mistorum genera ad hoc idem præstandum longè reddit efficaciora, quam fuerint in propria natura. Id autē efficit citissimè, mirabilem enim actionem possidet, nec inmerito subiectum plenum admirabilitatis perhibetur, mi aculorum naturalium, non divinorum effector potentissimus.

De Salis Tartari Virtutibus.

DISCEPTATIO

DECIMA SECUNDA.

Quid Sal Tartari, five aliud confirmile præstare valeat in metallis minimè veniens
exami-

examinandum; cum illud momenti quid esse nequeat: quamquam nonnulli, sed perperam, aliquid magni illo efficere se posse sperarunt quantum ad transmutationem, cum nihil actionem aliquam habere possit in id, ad cuius interiores missionis substantias pertingere nequit. quare extrinsecus tantum percurrentes illorum maculas abstergere, colores accidentales immutare, corpus aliquatenus à priori statu leviter alterare, & id genus consimile parere quidem potest, atqui seminalem virtutem sic transmutari nullatenus est possibile; quinimò nec in suo fixitatis ordine aliquid ad medicinæ operam nisi valde debiliter conducere experientia cognitum est: si enim valido igni resistere sat potenter videtur, quæ ratione ab humani corporis imbecillo superari, & ad actum, ut Medici loquuntur, deduci valebit? Alimenti quidem vicem subire, ciborumque normam gerere posse concedimus: at medicamenti vim potentio-rem ac velociorem exercere non poterit. hoc enim vincere, illud vinci oportet, hoc via modoque cōsueto, illud insueto procedit: quod ni fiat, impos-

impossibile quoque erit ægritudines depel-
 lere: quod si in spiritum, & volatilitatem du-
 catur, non tantum per se, sed etiam per plu-
 rima sibi solutione connexa varios morbos
 curare, ac morborum causas eliminare pote-
 rit, non quod sic exoticam qualitatem ab
 illis sit adeptum, sed quod substantiam quo-
 que per eiusmodi spiritum dissolutam ac sibi
 cunitam in penitiores viscerum ductus
 trahere valeat. quod si metallicum id fue-
 rit, dummodo non sit aurum, quod ob sui
 fortissimam missionem à nulla re, præter
 unicam jam dictam illi simillimam dissolui-
 tur, impossibile non est aliquid corporeæ
 substantiæ abraderi, atque ita disponi, ut in-
 terior ignis cum viscerum insita virtute il-
 lud evincere facile possit: nec requiritur mi-
 stionis profunda penetratio, nec ultima dis-
 solutio ad morbos occultiores abigendos,
 immò nec ad nutritionem, cum sæpè vide-
 antur proprietates alimenti in aliti substan-
 tia sensibilibiter immutatas permanere; quod
 qua ratione contingat in orthophysicorum
 tractatu demonstratum est sufficienter.

In hoc autem à liquore Alchaest spiritus
 hic

hic salis distare compertus est. quod ille solutis non commisceatur licet penitiores rerum sinus ac recessus permeet. At sal hoc volatile, Alchaliū, nec tam profunde peringat, nec à solutis facile separabile: non æquè tamen omnia dissolvit, sed pro majori, vel minori mistorum cum illo similitudine, ac pro fortiori, vel debiliori mistione diversa ratione operatur.

Cum Acidis igitur ad glandularum sub intestinis in mesenterio existentium, venarum lactearum, ac Pancreatis infartus. Cum Amaris ad Hepatis. Cum salis ad Renum crassiora excrementa dissoluenda proficius hic spiritus invenitur. Ad Lienem vero, similiaque viscerum longe magis distantium, quam prædicta sospitibus viribus non pertinet immediate, cum in tam longo itinere, vel sanguini commixtus hebescat, vel excrementis inhærens priusquam illuc perveniat, extra corpus cum illis expellatur. Hinc fit ut pluribus expellendis ægritudinibus efficax reperiat, febribus præsertim, quæ ex sanguinis dissolutione ob nimiam ipsius rarefactionem ex cordis motu, cruo-
risque

risque circulatione impedita, ut plurimum proficiscuntur, quod tripliciter evenire poterit. Vel ex partibus corporis ductus comprimantibus, ut in apostematibus: Vel excrementis sibi met ipsis copia vel crassitie, seu lentore vias ad consuetum exitum intercludentibus: Vel ipso sanguine crassefacto, vel nimis quam par sit quomodolibet rarefacto. Ex his enim omnibus sanguinis elementa dissoluuntur, & ignis, qui prius ligamine, ne sentiri posset, cohibebatur, liber redditus, viribus reparatis furens exardescit. Quod si obice deleto cruori via reddatur aperta, cuncta mitescunt, sanguis in ordinem redigitur, ac febrilis calor extinguitur. Hoc autem efficit sal volatile, dum sua tenuitate velociter viscera permeat, obiecta impedimenta dissipat, atque dispergit. De quibus omnibus latius in orthomedicorum tractatu.

Pluribus consimiliter ægritudinibus depellendis aptissimum sal illud experiemur, dum viscera ad nutrimenti defecationem destinata peruia redduntur, & ab excrementorum infartu repurgantur, ut faeces, quæ
jugiter

jugiter per illa generantur , & ad consueta
loca quasi cloacas expellentur, liberum , &
expeditum transitum inveniant. Sic enim
sanitatem amissam reparari posse constat.

*De Similitudine , & Convenien-
tia liquoris Alchaest cum Mercurio
Philosophorum , & quid sit in primam
materiam duci.*

DISCEPTATIO DECIMA TERTIA.

DUbitandum non est , quin subiectum,
& materia prædictorum solventium ab
initio , antequam quidquam ars super illa
operetur, eadem omninò sit. at multum di-
criminis inter utrumque reperitur , si eo-
rumdem processus attendimus , ut superio-
bus Disceptationibus sufficienter exposui-
mus. Iam de similitudine , & convenien-
tia amborum nobis hoc loco differendum
est. Hic enim fuit præsentis nostri susce-
pti la-

pti laboris ab initio finis principalis, ut scilicet plura, in quibus illa duo verè conveniant, aut discrepent, apprimè cognoscantur; ut in posterum hîc errari, sicut hætenus plerisque contigisse sensimus, difficilimè possit, quæ non solum in materia, in qua non similitudo tantum, & convenientia, sed identitas, uti dictum est, existit; sed in operatione similitudinem non identitatem inesse præmonemus, cum inuicem è directo exponantur: quoniam hæc artificialis est: illa naturalis. — At in operandi modo talis inest similitudo, ut facillimè decipi quisque etiam non mediocriter intelligens possit: descriptio enim unius ita alteri adequatæ competit, ut vix discrimen internoscatur: siquidem utrumque opus circa idem, ut dictum est, subiectum exercetur: utrumque similibus loquendi formulis, ac nominibus indigitatur, uti sunt illa: Spiritus, Ignis aqueus. Aqua ignea. Universale soluens. & id genus alia: utrumque per ignem, utrumque soluendo, atque coagulando; utrumque pariter longum, ac tædiosum, investigatione difficile: in utroque materia subiecta ad naturam

turam valdè à priori diversam redigitur, in primo namque suo naturali statu, antequam quidquam ars in illam operetur, unicam solum habet naturalem propensionem, ad quam ab ipsamet natura, obstetricia solum artificis manu pervenire valet, sicut hoc idem in quibusvis naturæ subiectis observare licet: quodlibet enim pro varia specie ac virtute interna seminali ad suæ speciei conservationem, ac propagationem tendit, non alienæ: at per artem multipliciter, sed violenter; & extra naturæ suæ prædestinationem protrahi potest, ut in grano tritici apparet: quod ex natura sua ad triticeam speciem multiplicandam inclinatur; per artem tamen in varios, ac diversos usus violentia quadam perducitur. Cum ergo res ita se habeat, artifices tamen dum Hermetici lapidis magisterium occultare conantur, ita versatili loquutione utuntur, ut valde facili negotio in varios sensus eorum intentio detorqueri valeat; in nullo tamen eiusmodi loquendi stylus aptius, & convenientius applicari potest, quam in confectione liquoris Alchæst, etiamsi longissimè distent.

Præ-

Præterea concordant ambo in virium suarum admirabilitate, utroque siquidem præparata subiecto, effectus demonstrantur maximè admirandi. Cum enim hoc, sicut & aliud, tenuissima præditum sit substantia, mistorum corpora intimè peruadit, illa in diversas substantias priori simpliciores, ac tenuiores discerpens, ad utiliores, perfectioresque usus, pro humanæ necessitatis indigentis; pluresque alias obtinent convenientias hic non enumerandas; inter quas tamen illa reticenda minimè videtur, quæ ad occultam ipsorum indagationem non parum conducit. Etenim in utroque magisterio quædam fit ad primam, ut aiunt, materiam reductio, in qua re id summopere adnotari velim, non solum per enarratum liquorem corpora in primam redigi materiam, uti monuimus, id est in varias, ac simpliciores substantias pro mistorum naturæ diversitate, quæ divisio, reductio putatur in materiam primam, sed quia substantiæ ipsæ reductæ fluentes conspiciuntur; tametsi Mercurius vulgi ab illo figitur, hoc est in igne permanens redditur; in qua re perspi-

perspicuum fit, substantias quasdam æquæ ac Mercurium homogeneas in varias partes haud esse secabiles, uti aurum, aqua, arenæ quædam species, & quædam alia naturæ eiusdem, quæ partium divisionem non admittunt, quemadmodum illa sunt, quæ tam fortem mistionem seu simplicitatem non possident. Non tantum itaque corpora hæc liquore illo sic resolvuntur, sed ipsa pariter materia liquoris, dum præparatur, in primam retrahi materiam creditur, dum per magisterium artificiale solutionis, & coagulationis in aquam crassam diaphanam redigitur vulgari aquæ non absimilem, ex qua prædictus liquor corrumpitur ac superatur, dum illum in aquam elementalem inutilem transmutat; tunc vero quædam ab ipso separatur pinguedinosa crassities, in qua igneam suam ac solventem virtutem extitisse crediderim: nec mihi constat adhuc, quare transmutationem hanc reticuerit Helmontius, qui id tantum protulit, quod quamvis dictus liquor incorruptibilis penè videatur, à suo tamen compari in servitutem reducatur, ac transmutatur, nec compar hoc revelat,

velat, quod elementalis est aqua ex qua mihi experimento innotuit liquorem corrumpi.

Id autem maiori indagine, & adnotatione dignum admoneo, quod jam omnibus auriferæ artis indagatoribus sum revelaturus, quod in Hermetici secreti præparatione, omnium scriptorū consensu, necessaria est similis in primam materiam reductio, sine qua finem obtinere petatum, est penitus impossibile, quæ non est in aquam diaphanam, qua cuncta mista tamquam ex fundamentalis ac originali elemento constare falsò putavit Helmontius, sed in substantiam purissimam maximè homogeneam, volatilem, digestam, & opacam atque etiam innati caloris plurimum habere dicimus, superfluitatibus, quibus in suo naturali statu scatebat, emundatam; non quia sui loci defectu ex accidenti fuerit infecta pueri leprosi similitudine, quod plures vel gravissimi Auctores voluisse videntur; sed ex vi seminis, ut alibi apertius disputabitur, atque id reductio in primam materiam dicitur, cum existimaverint illam esse materiam metallo- rum generationi propinquiorem, in qua re-

E

misticæ

mysticæ occultationis exemplum occulere,
 alioquin, ut verba sonant, falsa iudicanda
 sunt; cum prædictum subiectum, ex quo pri-
 ma extrahitur materia semen suum speciale,
 per naturam obtinuerit, quemadmodum in
 vegetantibus etiam idem innotescit: hæc
 enim in primam resoluuntur materiam, cum
 ad novam generationem per naturam ut ef-
 ficientem, & per artem, ut ministrantem in
 eorum cultura germina sua proferunt; per
 hanc tamē generationem non in alienā ten-
 dunt sobolē, sed in propriā ac genuinam: ita
 pariter & in metallis; non enim ferrum, v. g.
 ideo tale, quia vis spiritualis ab excremento
 suæ stationis prohibita fuerit à fine, quo de-
 stinabatur, sed quia illa talem sibi assumpsit
 elementalem massam ex qua, in qua, & per
 quam suas posset naturales operationes ex-
 exercere; alioquin sequeretur non unicam esse
 ferri speciem, cum accidentia, quibus spiri-
 tus ille architectonicus prohiberi posset,
 etiam sententia illorum, qui contrarium su-
 stinere videntur, plura sint, ac multiplici ra-
 tione in subiectam materiam intrudi que-
 ant: quare etiam si ex hoc metallo philoso-
 phorum

phorum dictus mercurius extraheretur, & ad suam naturalem multiplicationem, & finem iterum duceretur, licet id sit impossibile, nihilominus ex illo nihil aliud produci possibile foret, nisi species ferrea, dummodo ab alia spirituali vi potentiori evicta non fuerit. Non tamen negaverim posse contingere, quin seminalis spiritus possit à suo itinere accidentaliter exorbitare alicujus necessariae circumstantiae defectu: sed tunc negabimus productum esse speciem ordinariam, & naturae consuetam, sed monstruosam, & notham; quod tamen de ferro dici nequit: monstra etenim rarissima sunt, ac vix duo æqualiter diversis locis, & temporibus experimento deprehenduntur, quod & in vegetantibus, & animalibus pariter observari licet, hinc est, quod & philosophicam præparatam materiam ulterius deducere per naturam, & artem est impossibile sine additione solaris fermenti, cum sine hoc suæ prædestinationis ultimum attigerit. Dicitur autem universalis multipliciter, at præcipuè, quia credita sit per additionem alterius metallici seminis ad quam-

cumque metallorum speciem redigi posse, cum in ultima suæ plusquam perfectionis fixatione altera fermentatione opus habeat, quam Lullius secundam appellat, sine qua nec aurum, nec argentum exhibit: alioquin nisi fermenti vas super fermentandum prævaluerit, ad speciem hanc, vel illam metalli redigi minimè valeret. Et hoc arcanum sicut dignissimum est, ita ab auctoribus non ita clarè detectum esse per eorum scripta apparet.

Præterea metallicum germen seu corpus originale ac primum metallorum in subterraneis locis, ubi naturaliter illa generantur, duplici nomine universale dicitur; tum ratione efficientis intrinseci; tum ratione materiæ corporalis, in qua illud operatur. & ratione quidem efficientis, quia metallum non generatur naturaliter ex metallo, sicut stirpes, & animantia ex suis individuis mediante semine, sed ex spiritu stellarum immediate in minerarum cavernas effuso, à quo individuum metallicum immediate profluit, & in illo quiescit non ulterius progrediens, nisi per artem in Philosophica genera-

nera-

neratione, ita per ignem disponatur, ut vis seminalis per eundem ignem aucta prolificare reddatur, quod tamen per solam naturam est impossibile. Cum igitur germen illud prædictum ex spiritu universali nondum in aliquo corpore ligato in generationem sibi debitam urgeatur, imediatè universale jure dicetur, non tamen quia singula metalla ex unico singulari spiritu universali producantur, sed quodlibet ex suo speciali, sicut quodlibet plantarum, & animantiū individuum; quamvis nomine tenus dicantur ex mercurio cuncta progigni; at mercurii in singulis metallis essentialiter ac specificè differunt: non dissimili ratione ac plantæ, quæ licet omnes ex ligneo corpore, ut & animalia ex carneo conflentur, lignum tamen à ligno, sicut caro à carne essentialiter distinguuntur, quod idem fit in metallis, quæ quamvis videantur ex mercurio prodiisse, nemo tamen sibi persuadeat ex mercurio vulgi, nec ex mercurio quodam universali prodiisse, sed singula ex singulari, & proprio suo semine, quod mercuriale apparet ex similitudine ad sensus, sicut & in lignis prædictis, & car-

nibus, quæ in quibusdam accidentibus conveniunt, sed in natura essentiali intrinseca specificè distant.

Ratione tamen materiæ subiecti dici quoque possunt metalla ex universali corpore conflare, quoniam non ex corporeo semine parentum, sicut in plantis, & animalibus fieri apparet: at immediatè solum ex alimentis per ignem præparatis ac dispositis, & in vaporosam substantiam in unionem redactis: & hoc ideo, quia in his non sunt instrumenta; quibus seminale corpus in ipsis intrinsecus ad novam prolem edendam conficeretur.

Cum igitur in prædictis, & in aliis pariter ambo illa magisteria maximè convenire videantur, non mirum videri debet, si quis in errorem facilè incurrere queat, sicuti de facto prædicto Autori, & aliis etiam contingit, alterum pro altero accipientibus, quod ne in posterum contingat, eorum quoque differentias subnectere oportebit.

De liquoris Alchæst, & Mercurii Philosophici discrimine.

DISCEPTATIO

XIV. ET ULTIMA.

Similitudines, atque convenientias inter duo prædicta magisteria quamplurimas esse ostendimus, & multò plures etiam addi potuissent, non quidem in subiecto, in quo non tantum similitudinem, sed omnimodam identitatem inesse monuimus, sed in operandi methodo: at si qui penitus eadem scrutati fuerint, superficialiter, & extrinsecè invicem convenire apparebunt, cum in rei veritate plurimum, & longissimè distent, tum ratione effectuum ab ipsis procedentium.

Quamobrem cunctis arcana hæc inquirentibus summopere proficuum esse duximus, si differentias quoque inter utrumque opus patefaceremus. nimis vero tædiosum

foret ac indecens etiam , & singulas differentias singillatim recensere , sed eas dumtaxat , quæ utiliores ac principales videbuntur.

Differunt ergo primum, quod liquor ille prædictus soluens est merum artis opus. Philosophicus Mercurius, sicut & lapis perfectus solius est naturæ modico artis iuvamine. Deinde quia in hoc subiectum ulterius perficiendo ducitur. In illo è contra destruendo à priori naturæ statu removetur. Liquor ille præterea in fine suæ præparationis volatilis , & ab igne fugiens est. Mercurius vero dictus in suæ plusquam perfectionis complemento finali fixissimus est; quamvis in penultimo termino regenerationis sit etiam fugitivus , & facile etiam alterabilis, nisi per sibi gratum ferculum iuvetur, quo ad stabilem fixitatem , & permanentiam ducitur.

Illæ sub aquæ forma finaliter conspiciendum se præbet. Hic vero sub forma crassa, viscida, & fluida. Quamvis enim hic quoque in suæ operationis cursu semel videatur sub specie aquæ elementalis diaphanæ, hoc
solum

solum evenit in naturali sublimationis circulatione , cum ad ultimum perfectionis non peruenerit. at aqua illa extra vas ab Artifice tractari nequit sub eadem forma, quoniam aqua est re ipsa non elementalis , sed metallica ex vapore philosophici subiecti existentis inferius orta. hic enim iugiter in sublimē scandens ibidem condensatus, nunc roris, nunc guttarum maiorum, aut minorum effigiem præ se fert, quæ guttæ subinde auctæ diversos riuulos pariunt ad ima fluentes , rursusque refurgunt longo tempore sic ascendentes, ac descendentes, & hoc vase arctissimè sigillato, cui si quid vel minimum rimulæ contigerit , illicò desinit vaporis ascensio ad fundum , unde processerat, recidentis , quod Amico experienti bis casu quodam accidentali successit , cuius causam diù investigans hanc fuisse crediderim.

Cum enim suspicaret opus penitus destructum, vel saltem debilitatum existimans aliquid per rimulam evanuisse ob sibilum, qui clarè percipitur, inveni nihil detrimenti sensisse materiam , quæ novo vase, ut prius

optimè obturato, recondita non minori po-
 tentia prædita circularem sublimationem,
 ut prius, exercebat: quare intellexi, sibilum
 non ex vaporis metallici exitu provenisse,
 sed aeris, hic enim dum in inferiori parte ex
 fontinæ calore rarefcit, & ex vapore ab ipsa
 fulgente extruditur, in superiori condensa-
 tur, ut scilicet aeri rarefacto, & in vaporem
 redacto per ignem subiectum, locum cedē-
 do præbeat. Hoc verò sensu deprehenditur,
 non solum in vapore pulcherrimum iridem
 pariente, sed in subiecto limpidissimo, cœli-
 que colore fulgente fonticulo visibiliter
 tumefacto; quare necessario supernus aer
 modicè refrigeratus, & novo succedente
 continuè vapore compressus densatur, &
 crassescit, ut hinc reddatur aptus ad gravem
 vaporem metallicum sustinendum, si nul-
 lus pateat egressus, alioquin exiens aer dum
 ad naturalem statum, a quo violenter de-
 nuò redit, qui reliquus est rarefcens ineptus
 est ulterius, ut vaporem gravissimum firmi-
 ter sustinere valeat, ideoque ad radicem
 recurrens evanescit, interim opus nullate-
 nus infirmatum deprehenditur; nam vase
 recentis

recenti occlusa materia iterum eodem modo circulariter se movet, donec tandem in fine quiescat, & planè figatur.

In Alchaest vero non ita se res habet. Hic enim post suum ultimum perfectionis terminum sub aquæ forma remanet semper nullatenus coagulabilis neque per se, neque per aliud additamentum: sicut enim cuncta quæquæ mista dissolvit non in elementa; sed in partes substantiales simpliciore: ita per nullum repatitur ullatenus, sed ab omnibus omninò separatur.

Ad hæc opus Alchaest igne vehementi paratur. At opus physicochemicum igne non solum imbecillo indiget, sed maximè remisso, usque adeò, ut si quid limites excedat, actum sit de felici successu: nec maius arcanum profundissimè ab Artificibus occultatum in tota praxi reperitur, quam in igne per suos gradus, & puncta temperando.

Illud quoque difficile est intellectu, arduum, atque in suo Magisterio laboriosissimum.

simum. At hoc obscurissimum, & implicatum ita, ut vix deprehendit queat, sed postquam integrè cognitum fuerit in sui operatione, facillimè peragitur, ut nemo, nisi qui viderit, credat.

Liquor Alchæst metalla imperfecta in maiorem imperfectionem deducit, quantum ad naturalem statum, dum ea in diversas substantias dispescit, licet quantum ad medicas virtutes spectat, illa potentiora, ac efficaciora ægri tudinibus arcendis red-
dat.

At philosophicum elixir imperfecta metalla perficit, verèque & realiter transmutat, nec vi medica debiliori pollet, immo longe maiori, ut nulla hæctenus inventa medicina fuerit illa tutior atque sublimior. hoc autem non leviter est adnotandum, ne quis sibi falsò persuadeat, sicut & Helmontius in hac re deceptus quoque fuisse videtur, per prædictum artificialem liquorem posse philosophicam medicinam ad metalla verè, & non sophisticè transmutanda ullatenus præparari, quinimmò per opus Alchæst subiectum physicochemico magisterio necessarium per

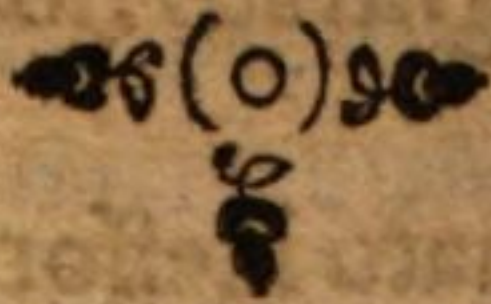
um per naturam magna sollicitudine compositum, mirabilique proprietate dotatum à suis proprietatibus, & virtutibus illis per naturā inditis longissimè removetur, adeo, ut amplius ad priorem conditionem redigi nulla ratione valeat; quamobrem impossibile penitus erit, ut per liquorem illum, aut illius praxim, opus physicochemicum compleatur: hoc enim in eo potissimum consistit, ut subiectum ita suaviter, ac ingeniosè tractetur, ut ne minimum quid detrimenti sentiat. Alteratur quidem perfectivè, sed ita leviter, ac parcè, ut interior vis spiritualis seminis, atque corporea elementorum compago nihil omnino labefieri per sua signa clarissima innotescat, quod quidem facile evenire potest, & quantumcumque minima læsione labile subiectum tangatur, statim inquinatur, infirmatur, & necatur, & operationi prorsus inhabile redditur, quod satis apertè revelatum est à Bernardo Comite Trevirensi in epist. & à nobis in orthoehymicorum tractatu. Ultimum tandem discrimen est inter utrumque, quod physicum ad morbos quosvis curandos efficacis-

finum fuerit semper habitum, & deprehen-
sum, præter alias, quas possidet vires sum-
mopere admirandas. Sed alterum artifi-
ciale per se ipsum nescio ad quid interius as-
sumptum valeat, cum nec Paracelsus, nec
Helmontius de illo periculum aliquod sese
fecisse recenseat: nec ipse pariter sum exper-
turus, cum arcana, quæ innumera ex ipso pa-
rantur, satis esse possint, alioquin liquor usu
tali deficeret paulatim. In arcanis vero
parandis potentiam, & virtutem semper
eamdem conservat, nec imminuitur.

Aliud præterea discrimen addi potuisset,
quod nempe physicum opus multiplicativa
vi à seminali potentia procedente polleat.
Artificiale vero, utpote in quo seminalis
potestas perit, nec in se, nec in iis, quæ sol-
uendo tetigerit, multiplicandi virtutem ul-
lam possideat, quod tamen data opera omi-
simus, cum dubitari possit, num virtus ea
multiplicandi in Mercurio philosophico
verè reperiat, nec ne? cum ei non sit ab
auctoribus tributa, sed solum Elixiri per-
fecto, & ad finale complementum dedu-
cto, de

cto. de qua re alibi proprio loco disputa-
bitur.

Atque hæc sunt, quæ Artificibus pensitan-
da offerre volumus, ne deinceps tam turpi-
ter hallucinentur, aut ab aliis vel imposto-
ribus, vel ignaris decipi queant. Et ut etiam
in utroque magisterio aliquid aliud ex me
didicisse sentiant, quod à Paracelso difficul-
ter, ac difficilius ab Helmontio retraxissent,
cum uterque palam professus fuerit, se nihil
de his magisteriis revelaturos. Verum de
physicochemico magisterio copiosius pro-
priis tractationibus me plurima hætenus
in obscuro delitescencia revelaturum pro-
mitto. Si vitam Nobis paulò diuturniorem
incolumemque concesserit Deus Opti-
mus Maximus, cui soli laus, gloria,
& sanctificatio in æternum.

Noi Reformatori dello Studio di Padoa.

HAvendo osservato per fede d' *l P. Commis-*
sario del Sant' Ufficio non esservi nel Li-
bro intitolato, Clara fidelisque admonitoria
Disceptatio Practicæ Manualis experimen-
to; veraciter comprobata de duobus Artis,
& Naturæ miraculis, de Ludovico de i Con-
ti da Macerata, cosa contro la santa Fede, e pa-
rimente per attestato del Segretario nostro nien-
te contro Principi, ò buoni costumi, concedemo
licenza, che possi essere stampato, dovendo offer-
arsi si gl' ordini, & esserne presentate due copie
&c.

Dat. dal. Magistrato nostro. li 3. Giu-
 gno 1661.

(Gio. Donato Reformat.

(

(Battista Nani Gau. Proc. Reformat.

Alem. Ang. Donini Sect.

CA-

CATALOGVS TRACTATVVM,

Quos Auctor propediem, se
Typis spondet editurum.

I.

ORthophysicorum libri tres, in quibus
Nova Rerum Naturalium Disquisitio
proponitur Methodo breviori, clariori, dili-
gentiori, ac firmiori, quam ab alio quocum-
que, seu ex Veteribus, seu ex Recentiori-
bus, Auctore, hucusque præstitum fuerit,
indeque Physica genuinæ puritati, priori-
que suo splendori restituitur. Opus sanè
cunctis veritatis Sectatoribus non minus
utile, quam gratum.

II.

Mineralium naturæ operum recens in-
vestigatio, qua metallorum potissi-
mum

mun principia, causæ, proprietates, generationes, generationumque modi fideliter explanantur. Methodo breviori, clariori, diligentiori, ac firmiori, quam ab alio quocumque, seu ex Veteribus, seu ex Recentioribus, Auctore hucusque præstitum fuerit. Opus sanè cunctis veritatis sectatoribus non minus utilis, quam gratum.

III.

ORthomedicorum libri duo: in quibus Orthophysicorum principiis præsuppositis nova Rerum Medicarum Disquisitione proponitur, Methodo breviori, clariori, diligentiori, ac firmiori, quam ab alio quocumque, seu ex Veteribus, seu ex Recentioribus, Auctore hucusque præstitum fuerit: indeque Medicina genuinæ puritati, priorique suonitori restituitur. Opus sanè cunctis veritatis Sectatoribus non minus utile, quam gratum.

IV.

ORthochymicorum libri tres: in quibus Orthophysicorum principiis præsuppositis Rerum Chymicarum Theorica
Dis.

Disquisito proponitur, Methodo breviori, clariori, diligentiori, ac firmiori, quam ab alio quocumque seu ex Veteribus, seu ex Recentioribus, Auctore, hucusque præstitum fuerit: indeque Chymica genuinae puritati, priorique suo candori restituitur. Opus sanè cunctis veritatis Sectatoribus non minus utile, quam gratum.

V.

OEdipus Chymista consolatorius, dicta quamplurima, quæ in Sophorum scriptis, Chymicorum præsertim, tum Veterum, tum Neotericorum celebrioris nominis auctorum inveniuntur obscura, difficilia, typica, parabolica, mystica, kabalistica, ægnumatica, alioque modo implicata, illuminans, facilitans, declarans, explanans, enodans, enucleans, referans, ac explicans: ut hinc multo faciliori negotio Chymici tractatus post hac intelligi possint.

VI.

OEdipi Chymistæ consolatorii fabulas penè omnes, quæ in Ovidii metamorphoseos libris conscribuntur, genuino chymico

mico sensu , ad quem solum insinuandum à
suis primis Inventoribus excogitatae fue-
runt, candidè interpretantis pars altera.

VII.

DE Ovo Trismegisto: unde Phœnix ille
sempiternus Avis physicochemica re-
generatione excluditur ; physicaque plus-
quam perfectione completur, ac cœlica pro-
pagatione augetur. Sive de universo phi-
losophici lapidis tertriuno opere liber.

VIII.

ALPhidii Philosophi Vetustissimi , ac
Præclarissimi libellus chymica myste-
ria fidelissimè complectens. Cui titulum
fecit Clavis Sapientiæ Maioris. nunc
primum scholiis perutilibus
illustratus.

Conti, Ludovico,

Clara fidelisque admonitoria disceptatio practicae manualis experimento
veraciter comprobata de duobus artis, et +& naturae miraculis: hoc est de
liquore alchaest nec non lapide philosophico

Francofurti 1664

Augsburg, Staats- und Stadtbibliothek -- Med 5093#(Beibd. 3
urn:nbn:de:bvb:12-bsb11270190-5